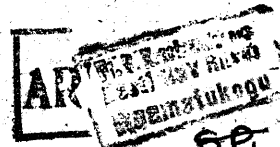

Hind 40 marka

ROMAN

No 10

SP
7589

SISU:

H. Courths-Mah'er: Sirust küll ei lahku ma!

Lenore Pany: Anna mulle oma laps.

Bodo Wildberg: Sügavuse elukas.

Karl Ewald: Külmalilled.

Andres Silla: Mustad linnud.

S. T. Aksakow: Warakewade.

Flaischlen: Seda peab

G. w. Grigorowitsh:

F. Kältenhauser: Wi...

lumaale

KIRJASTUS-OSAÜHISUS "ARENG"
TALLINN, 1924. III. AASTA KÄIK.

Hindmõistatus

Nr. 10 (52).

Taewaalune lehwitaja wõttis walguse kuulutaja, wiis maatasuja peale ning mõistis surma kohut.

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, Müüriwahde tän. 20. juunini. Lahendajate nimed awaldatakse Romaanis nr. 13.

Õigete lahenduste saatjate wahel toositakse wälja: 1) 1. anne Ed. Wilde kogutud teostest; 2) A. H. Tammsaare warjundid; 3) 1 aastakäik „Romaani“ 1923.

„Romaani“ talitus.

Kuul wõttis surma, wiis ära peale ning mairdis (stappis) ära

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 7 (49)

on: liiw.

Õigeld seletusi saatsid:

Tallinnast: Jaanus Kadk, Edgar Klumberg, A. Kitwell, Ferdinand Malkow, R. Masing, E. Neuhoj, Ernst Neumann, E. Nopmann, Meeta Pähkel, Otto Boode, Arnold Sugal, Karl Saarepera, H. Saage, Alice Tänaawa, Selma Weebermann.

Tartust: Helmi Eber, Johannes Karm, C. Telling, Nicolay Praker, Johannes Simenson, J. Siifak.

Rakwerest: F. Bauer, Hilja Kreen, Weera Kreen, J. T. O, Walentin Weinberg, Oswald Zalk.

Pärnust: T. Kõlwart, Soja Kambulow, M. Onnis, Harald Tugetam, A. Reinwaldt.

Walgast: J. Lõhmus. **Laurast:** H. Holm. **Piltstwerest:** A. Kulu. **Hällistest:** A. Kuusik. **Paidest:** K. Müllersdorf. **Nõmmelt:** R. Müller. **Mõisaküllast:** E. Mängel. **Wilke-Maarjast:** L. Mokiwar. **Elwast:** Lui Oraw. **Jõgewalt:** Paul Ostrat. **Rõngust:** A. Pubu. **Türt-Aitkult:** Linda Wasbinder.

Mitte õigetest seletustest on kõige rohkem nimetatud: kiwi — 125 korda.

Õigete lahenduste saatjatest wõitsid loosimisel: 1) A. Tammann — Jüri Wilms — R. Masing, Tallinn, Niguliste tän. 3; 1) S. Lagerlöfi — wagajutud Kristusest — Selma Weebermann, Tallinn, Kesk-Luha tän. Nr. 3 krt 6; 3) A. de Lamar-tine — Graziella — H. Holm, Laura. „Romaani“ talitus.

Joh. Mitt

TALLINN, Kopli tän. 2-a.
Kõnetraat 26-64.

Suures walikus igasugu muusika-riistad, nende osad ja keeled.
:: Grammofonid ja plated. ::

August Kristal'i
keelpillide
töökoda

Tallinnas
Wolke Pärnu m. № 12
üle 30-ae L. anhinna

Romaan

Nr. 10

Ilmub kaks korda kuus.

1924

III aastakäik.

Sinust küll ei lahku ma!

Sasha kirjaniit Hedwig Courths-Mahler'i romaan.

5

Elisa raputas ainult tummalt pead ja lah-
us ruttu toast.

Würst Iwan waatas talle wltiwu aega jä-
rele ja pani siis uste kiini.

„Sasha, mis oled sa melle teinud?“ ahäs-
tas ema ja ringutas käsi.

Et midagi paha, ema. Ma armastan Eli-
sat — ja tema on seda armastust wäärt, usu
mind. Ja aita mind. Sina oled naine, oled
pehmem mõtlemises ja tegutsemises. Mita
mind isa nii kaugele saata, et ta melle abi-
ellu astumiseks luba annab.“

„Et italgi!“ ütles würst Iwan külmalt ja
walidalt. „Seda luba ei saa sa italgi. Würst
ei ole päewiline, kes millekski ei tarwitse küsida,
walib kuskida wõib, keda tahab.“

„Ija, Elisa on puhas, kallimeelne neiu ja
wäärt würstinnaks saama.“

„Ara lobise romantilisi sõnakõlke. Kui ta
tõesti on puhas ja kallimeelne, siis oleksid pi-
danud olema kaks korda ettewaatlikum temaga
armuühendusse astumast.“

„Ema!“ palus Aleksander pehmelt.

Würstinna raputas pead ja tõrjus kõtega.

„Su aru pole wist korras, Sasha, kui usub,
et me selle ühendusega wõiksime leppida. Oh,
minu aimbus! Wõi siis sellepärast ei tahtnud
sa juurwürstinnat wõtta! Kas ma sulle ei üteli-
nud, Iwan, et Sasha tingimata kedagi teist
armastab? Aga kust wõisid ma teada, et sa
selle isikuga, keda me nii usaldawalt omo maija
wõiksime, armumängu hakkab mängima. Kas
sa siis oma õe peale ei mõelnud? Kui häbis-
taw, et see tüdruk iga päew ja iga tund minu
tätre seltsis wiibis!“

Aleksander äigas meeletult üle näo.

„Ema — Totjanäl et wõinud olla paremat
seltsi — usu mind.“

„Luba, et mul ses asjas oma arwamine on,
kes teab, kui kaua ta meid sel kombel juba on
häbitult petnud.“

„Ema!“

Peaegu ähwardawalt kõlas Sasha hääl,
aga würstinna oli nii wihane, et oma sõnu ei
kaalunud. Ta tahtis uuesti midagi ütelda,
aga würst Iwan tõstis käe üles.

„Jäta, Maria — ärme wihastame selle üle,
mis juba on sündinud ja mida enam munta ei
saa. Sasha on kahtlemata sellesse ilufasse
neiuksse armunud ja meie poolt oli see ruma-
lus, n'i ilusat neitut meie ümbruskonda tuua.
Oma tunnete älewõlawuses tahtis ta tüdrukut
walearwamise eest kaitsta ja ta astus ta eest wäp-
ralt wälja, teda oma pruudiks nimetades. Aga
tões, mu poeg, ei wõi sa ometi uskuda, et selle
neiu oma minisaks tunnistame,“ ütles ta palju
pehmemini ja rahulikumalt.

Aleksander ei wistanud kohe. Ta sai aru,
et ta sel kombel sihile ei jõudnud. Mitte mõtel-
deski Elisasi loobuda, ütles ta enesele ometi,
et kõige targem on silmanähtawalt järele anda.

See oli paha, et wanemad ta Elsat ka-
lustamast olid tobanud. Aga põhjalikult waa-
dades polnud sellega veel midagi kaotatud. Oma
nõu, Elsat ilma wanemate teadmata enesega
laulatada lasta, wõis ta itkagi veel teostada.
Minult hästi ettewaatlik pidi ta olema. Wis-
tisti wabastaksid ta wanemad Elisa nüüd tee-
nistusest. Miti siis oli nüüd peaaft, et neiuiga
weel sai läbi rääkida. Kuidas see sündis, ei
teadnud ta veel praegu. Aga see pidi sündima,
enne kui neiu majast lahkus.

Ta ajas enda sirgetš.

"Iha, — ma palun kind, luba, et nüüd oma tuppja tagasi lähen. Anna mu e hõimseini aega. Mul on nüüd mõimata sulle ütelda, mis teen wõi tegemata jätan. Minult seda luba mulle — ära haawa preili Helbigit enam. Süüdlane olen üffivä n's mina."

Würost Iwan hakkas kergemini hingama. Ta näg Sa ha sõnadest, et sie järele andma hakkas ja lootis, et õit weel woowi järele läheb. Wäheajal wõidi neuu peale m'jura ja ja ta ruttu emale saata

"Noh, hea küll — räägime sellest homme edast. Ja pr. ilit ma ei haawa, jeda luban sulle," ütles ta ruttu.

"Ma tänan sind, isa. Ja palun teid, andke mulle andeks, et teile muret tegin. Aga Jumal ise on selle armastuse minu südamesse pannud," ütles Sascha.

Siis lah'us ta ruttu toast.

Würost Iwan waatas talle järele.

Siis pööras ta oma tajakest nutwa abikaasa poole.

"Ole nii lahke, ja ära arma asja traagilisemaks kui ta on. Küll Sascha wõtab mõistuse pähe — ja tüdrut jata minu hoolde."

Würostinna ohkas.

"Mis wõtab ja tema wastu ette, Iwan?"

Würost Iwan wahtis mõtelbes oma ette.

"Ta lasch enesega rääkida — igatahes peab ta majast wõimalikult ruttu lahutama. Toimetan selle ilma kärata. Ära ole enam rahutu, ma palun sind!

* * *

Aleksander istus omas toas ja mõlgutas mõtteid, mis tuleks teha. Silmapilkugi ei mõtelnud ta Elisast loobuda. Sama kergesti oles mõinud ta elust lahkuda.

Wististi oli Elisa wäga kurb ja tundis enda wanemate teguwilist olemat haawatud. Aga ta armastust tema wastu see ei pöranud, selles oli ta kindel. Lühikese otsuse järele istus ta laua ette ja kirjutas talle südamliku kirja, teda tulewiku jaoks julgustades.

"Kõik jääb nii, kuidas ta on olnud, Elisa, ainult et ja nüüd mõni nädal waremalt meie tulewasse koju lähed. Seal on sinu wastuwõtmiseks kõik walmis; tunne ennast seal peremeheena. Sinna saadan ma sulle teateid, millal mina siit pääsen. Pealislaudselt pean nüüd wanematele alistuma, kui ma et taha, et kõik laob. Sinu saadetakse siit wististi õige pea ära. Ole kõigega rahul ja reisi. Siin juures saadan sulle meie tulewase kodu täieliku aadressi. Mine kalamees Kruse juure — tema käes on maja wõtmek; tema ja ta naine teentwad sind

heameelega Saadan neile tohe teate, et tuled. Kui see wõimalik on, siis anna ruttu wastus ja pane taar Beetri kaju taha. Ja nüüd ela hästi, mu armas, kollis pruut — järgnen sulle niipäa kui saan. Armasta mind ja ära pane pahaks, et minu n'i pahasse seisukorda panin. Suudlen su armsaid silmi. Wastit saame jälle toffu. Teateis saad minust alati — kuni ise tuun. J. Lawesti sinu truu Sascha."

Ta pani kirja ümbrikku, pitseeris ja helistas teenri

Kui teener i mus, silmitses würost teba terawasti.

"Beeter, oled sa minule truu, mis?"

Beeter kummardas.

"Seda õrgus teawad."

"Hea küll. Sa pead mulle head tegema ja ise jelle üle täitsa waikima."

"Ma wannun seda — kõrguse eest lähen ma tulest ja weest läbi."

Aleksander noogutas pead.

"Siis kuule: Selle kirja peab preili Helbig saama. Keegi et tohi sellest midagi teada. Saib aru?"

"Tätesti, kõrgus."

"Siis wii see kiri ära, aga siis, kui keegi seda ei näe. Saan olema tänulik, kui sa waikid ja ustay oled."

Beeter lahkus nõoilmet muutmata toast. Väljas wälkus kawal ilme ta näost üle. Ta ei olnud esimest korda oma herra aamori-posteljon, olgugi et wõimasel ajal seda enam polnud sündinud. Ja nüüd weel nii lühike tee — noor sakslane oli ju ta pillilus. Ja Beeter asus kawalusega ja ojawasti ülesande täitmisele. —

Kirjeldamatus seisukorras, mõimetu ennaft koguma, istus Elisa oma toas. Mis nüüd? Mis pidi temast saama?

Biitliku libedusega mõttes ta würostinna wihaste, põlglikkude pilkude peale.

Kui kerge oli niisugusel proual, keda eluaeg hoitud ja kaitstud, otsust teha, hukkamõistwat otsust. Mõimetu midagi tegema, istus Elisa, kuni tajakest uksle koputati. Kõhudes ajas ta enda sirgetš ja hüüdis: tulge!

Beeter ilmus korrektsel näol, andis Sascha kirja ära ja kadus sõnalausumata. Ruttu awas Elisa kirja ja luges seda.

Ta ärewus wabanes pisarates. Kas ei olnud teade, nii armastatud olla, tuhat walu wäärt? Ta suudles kirja ja peitis selle põue.

Ta jäi rahulikuks. Pead läele toetades, mõttes ta kõige üle järele, mis sündinud ja weel wõis sündida. Steeni mõjul, mis ta Sascha wanemate juuresolekul läbi elanud. Kõrpes ta hinges otsus. Üks asi oli kindel — ühen-

Ius Sashja ja tema wahel ei wõinud ita! õnnelik olla, igatahes ei wõinud ta ita! Sashale õnne tuua. Kuigi ta nüüd lootis ka ilma wanemate loata õnnelikuks saada — hiljem, kui esimene õnnejoowastus möõdus, tuli kahetlus, ja siis ei saanud ta enam tagasi. Nad pidid oma õnne ehitama walule ja pettumusele — sellest ei wõinud sigida õiget õnne. Oles neuu tarwitse nud mõtelda ainult oma õnne peale, ta ei oles siimapilgugi wiwitanud Sashja soomt taitmast ja talle kuulumast. Isegi kui see õnn ainult ühe aasta kestis!

Uga Sashja õnn ja rahu maksis talle enam. Tema, Elisa, kohus oli ka tema eest kawatš jätta. Ta pidi oma õnneest loobuma, pidi kaduma Sashja elust igawesti, et teda hoida õnne u otsuse eest.

Kahilemata tegi see Sashale walu, kui ta tema kaotas, seda ta teadis. Õnnefalk ja õnnelikult oli neuu ta armaastuse jõudu ja sügawust näinud. Uga ta oli mees ja sai sest jagu. Wiajoõsul tõrjus pehme resignatsioon selle walu kõrwale — ja ühel päewal oli ta temale wõib olla weel tänulik, et ta nii kindlaks oli jäänud. Unustada ta teda ei wõinud — õh ei — ärras mälestus elas ta rinnas edasi, ühes arusaamisega, et ta neuu dieti oli teinud, et ta õigel ajal wabastas. Et ta tema wanemate majja nüüd enam ei wõinud jätta ja ka Tatjanaga Berliini minna ei tohtinud, see oli selge. Tatjana pidi teda hukka mõistma, sest kõige lahuse juures oli ta oma kõrge sündimise peale ometi uhe ja ei wõinud temale wististi ita! andeks anda, et ta oma filmad tema wenna peale oli heitnud.

Würst Iwan ja würstinna Maria Petrowna ei wõinud tema arasaatmist kauaks edasi lätata. Mit kaugele ta asja minna ei tahtnud lasta. Ta tahtis ise wabatahtlikult minna.

Uga kuhu pidi ta minema? Saksamaale tagasi — wuidugi. Uga selleks oli waja passi. Selle pidi ta kõige esiti muretsema. Wahest wõis würst Iwan talle selle ruttu muretsema. Et neuust lahti saada, tegi ta seda wististi heameelega.

Siis wõis ta Saksamaale tagasi reisida. Wahest läks ta mõneks ajaks sugulaste juure, kes ühes Wäilfesi Bommerni linnakeses elasid. Ernst Heinzius, ta sugulane, oli wististi nüüd ju ammu sellega leppinud, et ta tema kae kord tagasi lükkas. Tema ja ta ema, tädi Johanna, wõtsid ta wististi mõneks ajaks oma juure, kuni ta mujal koha leidis. Nao olid talle ju kirjutanud ja ütelnud, et wälke tohtrikodu temale igal ajal lahti olla.

Sah, sinna tahtis ta minna. Uga Sashja ei pidanud teadma, kuhu ta läks. Ta tahtis

talle weel kirjutada wiimse kirja ja selle Peetri kuhu taha panna. Sealt leidis ta selle — kui tema majast juba oli lahkunud. Armsasti ja tõsiselt temaga ses kirjas rääkida, talle kõi weel kord ette harutada ja teda paluda, mitte põhaks panna, et ta tema juurest tema enese kasu pärast põgenes.

Ja istus laua ääre ja kirjutas.

Kiri sai pikk ja palawad pisarad woolasid. Uga kui ta lõpetas jäi ta rahulikumaks. Ta teadis, et dieti oli teinud ja et ta oma rasket õhwrit ei toonud ilmaaegu.

Wäliselt rahulik, hakkas ta asju pakkima. Ta ei olnud sellega weel kaugele jõudnud, kui üks teener teda würst Iwan juure kutsus.

Elisa surus käed südamele, mis waljusti põssus. Ohe tuli juust. See oli weel üks raste kait, aga tarwilik.

Hambaid kokku pigistades läks ta wälja ja sammus würsti juure.

Kui ta tuppä astus, tõusis würst laua ääre, mis just akna juures seisid, üles ja filmit ses teda tüki aega tummalt.

Elisa waatas talle näkku. Ta oli rahulik. Ainult ta nägu oli kahwatu.

Würst Iwan filmit ses teda mehona, kes ühe naise häid külgi hindab. Ja ta pidi enesele tunnistama, et ta wäga jõe oli õnuud, kui poega paremini ei hoidnud. See tüdruk oli kallalt nii ilus, et iga külmagi südame wõis leelima panna, mis siis weel rääkida poja kergestisüttiwast südamest.

Midagi Elisa näol, wälkne puhtus, walustasti wiltu tõmbunud suu ja selgob, suureb sintfilmad, mis talle oisa waatafid, lahutafid ta wihja. Tal oli peadegu kahju, et neuu wastu pidi nii wali olema. Uga mure poja pärast kõrwaldas selle tunde ruttu. Rahulikult ütles ta :

„Walusin Teid oma juure, preili Helbig, et diendada seda piinlikku asja, mis meie wahel juhtus. Minu poeg on kergemeelselt suhtes astunud, mille, teadagi, kestwust ei wõi olla. Ma ei taha Teile etteheiteid teha, et Teile nende suhetega päri olite. Et ma taha ka kaaluda, kummal teist suurem süü on — Teil wõi minu pool. Eht küll minu poeg täisealine on, seifab ta ometi weel minu eestkostmise all. Minul kui meie maja ülmal on ses asjas ka sõnaks ütelda. Ja ita! ei luba ma niisugust abielu. Miipalju mõju on mul poja peale weel igatahes, et ta seda hullu sammuga ei astu. Palun seda meeles pidada. Olen aga nõus tunnus tama, et minu poeg Teile oma ülespidamise tagajärjel teatud kahjutasu wõlgneb. Ja olen heameelega walmis seda kohustust täitma ja Teile parajat tasusummat maksma, kui seletate,

et kohe minu majast lahkute ja minu posjaga ilal enam ühendust ei otfi. Tasufumma suurusse üle mõime rahulikult rääkida. Teie tarwitsete — —"

Sitomaoni oli Elisa teda rahulikult lastnud rääkida. Minult meri ta näol tuli ja läks. Nüüd aga tõstis ta nii ägeda tõrjumisega käe, et würst kohmetult walt jäi. Neiu tõstis pea ja waatas würstile kindla, uhke pilguga otfa, fiis ütles ta rahulikult, aga fiiski ärewuseft wäga erutatud häälega:

"Küllalt! — Ma palun Teid, kõrgus, minuga sel toonil mitte enam rääkida. Tasufummaft ei wõi juttugi olla. Selle ettepaneku lüffan ma kui häbiatama tagasi, sest mul pole mitte himu ennaft teotada lasta. Si ole olemas midagi, mida kõrgus minult raha eest wõikud osta. Ka seletan et ma ennaft kuidagi wiifi ei tunne olemat süüdlase Saatusse wastu oleme kõik wõimetud — ja minu saatus pani mulle armastuse würst Aleksandri wastu südamesse. See armastus on puhas ja sügaw, — ja ma ei müü teda ühegi maailma waranduse eest, mida kõr us mulle wõiksid pakfuda. Seda tahifin ma kõrgusele ütelda."

Würst Jwan filitas kohmetult oma lõuga, ilma et filmi neiu näo t oleks pöörnud.

"Peab see tähendama, et paistest finni peate ja minu poja wõstu oma õigusi tahate ma'wõiks tunnistata?" küfifis ta terawasti. Urros, kurb naeratus lehwis üle neiu tahwatanud näo.

"Kõrgus wõimad olla mureta — mina ei nua midagi, milleks mul õigusi ei ole. Ka ma elle jutua omifeta oeffin kindlasti teanud, et mina fiia enam ei wõi ja da Min parajast oma aju poffimas, kui kõrgus mind nia lastis kutsuda. Nii ruttu kui wõimalik reffin ma ära — Sakfamaale. Ja würst Aleksander on waba — mina ei nõua temalt midagi ja lõpetan kõik suhted temaga ainult sel põhjusel, et ma teda tedawõrd armastan, et ma talle wõit uft ei soowi ja et ma tean, kuidas ta kannataks, kui wanematega wastollu sattuks. Minult mõte tema hingerahus eest juhib mind. Olen würst Aleksandri t kirjutanud juba kirja, milles teda palun oma wanemate sõna kuulda ja mind unustada. Selle kirja saab ta alles fiis, kui mina fiit majast juba olen lahkunud. Ma palun kõrauselt würstilt ja kõrguse t würstinallt Maria Petrownall andeks, et nende meeleft pidin ennaft näitama tänamatuna kõige lahkuse eest, mis mulle fiin osaks sai. Aga ma annan kõrgusele oma sõna, et ma midagi autut pole teinud, niifama wähe kui würst Aleksander. Me oleme küllalt raskesti wõidelnud. Et meie armastus kõwem oli kui meie ife,

felle eest peame nüüd walusa lahkumisega kannatama."

Würst Jwan filmitses teda iffa weel. Ja kuna ta nüüd, peaaegu häbitult neiu lõhfa suurusse läbi, tema ees seifis, sai ta äkitselt aru, kuidas Sasha selle peale oli mõtelda wõinud, et teda tahtis naifeks wõtta. Tal oli häbi, et neiu ole oli raha pakfunud. Aga ta oli armanud, et sellega kõik ilma raskufeta eest ära koristada suudab. Nüüd otffis ta tüki aega sõnu, enne kui ütles:

"Ma ei tahtnud Teid tõesti haawata ega teotada, preili Helbig. Wõib olla, et pakfufin Teile raha liig karmil kujul. See tuleb sellest, et ma — wabandage — enesele teatud ennistese nähufe järele walearwamife olin omandanud. Teie tõrjest hoolimata tulen selle juure weel tagasi. Teie taotate nüüd äkki koha ja wlete warandufeta. Ma ei soowi, et Teie raskesse feifjutorda satufsite — lubage mulle wähemalt, et Teie eest midagi teen, mis Teid puuduse eest kaifseb."

"Seda pole waja, sest ma sõidan sugulaste juure, kus wististi wastumõtmift leian, kuni ma koha saan. Aga mul oleks Teile üks teine palwe, kõrgus, mis niifasti minu kui ka Teile huwides seifab."

Würst Jwan oli neiu ülespidamifeseft wastu tahtmist fämpaatlikult liigutatud.

"Mis wõin ma Teile heaks teha?"

"Taha fin sõia õbiel. Para'u puudub mul pass. Teil, kõrgus, on mõ u, wahest wlete nii lahe ja muretfete mulle selle!"

Würst Jwan läks oma kirjutuslaua juure.

"See on mu juba rões. Passfin ta weel enne Teile saatetud kuifet walmis teha. Siin ta on"

Ta andis passi Elisale kätte. See tänas fummardades. Sis ütles ta wiititades:

"Weel midagi — palufsin kõrgust selle eest hoolt kanda, et würst Aleksander minu äraõidufi midagi ei märka. Tema wõiks — ma arwan, nii on parem. Ka loowifin ma ainult kõrgusele ütelda, kuhu ma lähen. Würst Aleksander ei tohi igatahes teada, kus ma wiibin — wähemalt mitte enne, kui haaw — mis ma talle pean lõõma — weel pole wananenud. Argu kõrgus seda arwaku minu poolt suurus tuteks, aga" — fiin lehwis uhke heif ta näoft üle — "ma tean, et ta mind liig wäga armastab, et minust ilma wõitlufeta loobuda. Tema ei tohi teada, kuhu ma lähen"

Würst Jwan filmitses teda tõffifelt

"Preili Helbig — ma pean Teile üttema, et Teie ülespidamine minult kõige suuremat lugupidamift wõidab. Mul on kahju — jah — ausõna — mul on kahju, et Teie ei ole würsti-

tütar. Ja ma tänan Teid, et mulle mu üles-
ande nii kergeks tegite. Kuid üht asja tahaksin
ma veel ütelda — mina panen Teie nimele
— ka wastu Teie tahtmist — 20000 marka
Sasha pankla hoiule. Kui satute hätta, siis
tarwitage seda raha julgesti. Lubage seda minu
ja mu poja — rahususeks. Kui Te ei taha ja Teil
setä waja ei ole, siis jätke ta puutumata. Aga
Te peate teadma, et see seal Teid alati ootab.”

Elisa tundis enda kõigist ärewustest nii
wäsinud olemat, et waewalt jätkas jalul seista.
Wäsinult ütles ta ainult weel:

„Mina ei wõi kõrgust seda tegemast talis-
tada, aga iial ei wõta ma seda raha. Nüüd
lubage, kõrgus, et ma lahjun. Mul on weel
waja asju pakkida, et õigel ajal walmis olek-
sin. Kõrgus lubawad mulle oma wõhuse wak-
sali sõitmiseks?”

„Moi ugi, preili Helbig, selle kõige eest
kannan ma hoolt. Kas olete n i lahke ja ütlete
mulle, kuhu sõidate?”

„R . . . linna, kõrgus.”

„Hea küll, lasen teenril pileti tuua. Ta
wõib ka Teid waksalt saata. Tema wai ib.”

„Wõtan heameelega wastu. Palun kõr-
gust würstinna Maria Petrownale ja würs-
tinna Tatjanale minu poolt terwitusi ütelda,
kuna ma neid isit ikult jumalaga jätia e wõi.”

„Heameelega. Tunnistuse, kus lahkun se
põhjuseks minu tütre pulmi nimetan, saadan
Teie ühes piletiga kätte.”

Elisa kummardas tummalt ja lahkus. Würst
wahis oma ette.

„Ei ole ime, et Sasha seda neiu naiseks
ihlas. Rahju, et ta on, mis ta on. Hädaoht
Sashale oli suurem kui armastu — ja ilma
preili Helbigi taktiia ja peenusega ei oleks
seda saanud nii kergesti kõrwalbada. Weel on
waja silmad lahti hoida. — Sellest neiuist ta
nii kergesti ei loobu. Nii siis, ettemaatus! —
Jgatages niikaua, kui ta ära on reisinud. Ja
iial ei tohi Sasha kuulda, kuhu ta läks.”

Nii mõtles ta. Ja siis helistas ta kam-
merteenerit, kes teda juba kakskümmend aastat
teenis, ja andis talle salakäste.

* * *

Tuppa tagast jõudes oli Elisa tüli aega
diiwanil pikutanud, enne kui jätkas edasi pak-
kida. Etis aga tegi ta seda karmemini.

Sõõk saadeti talle würstinna käsul tuppa.
Ta sõit pisut, et mitte nõrkeda.

Würst Iwanil oli abitaalaga pikem läbi-
rääkimine. Maria Petrowna oli pärast õmbi ja
lahkumist Tatjana tuppa läinud ja sellele äre-
wuses weel wärisedes kõit ära jutustanud,
mis oli sündinud.

Tatjana oli kohudes kuulnud, aga ei
suntnud Elisat kõigest hoolimata ometi mitte
ilma pikema jututa hukka mõista. Ta tundis
Elisat nii lähedalt, et temast ei wõinud paha
uskuda.

Nii mõnigi asi rääkis ta südames Elisa
kasuks. Aga nii kahju kui tal sest ka oli —
temagi meelest paistis see wõimata olemat, et
Sasha ühe kodanlise neiu kosis.

Ta kahetses Elisat ja wenda, aga ei kahel-
nud siimapi kugi, et nad üksteisest pidid loobuma.

Heameelega oleks ta Elisale lahkumiseks
weel mõne hea sõna ütelnud, kui kuulis, et ta
peab majast lahkuma. Aga ema seda ei lubanud.

Hea südamega ja impu siimne, nagu Tat-
jana oli, oli tal aga wastik Eliaast troosti-
sõnata lahkuda. Wiimse aega mõtles ta. Etis
mõttis ta oma ehtekastiist ühe lihtia sõrmuse,
mil ilus pärl ja rubiin ees, ja asetask selle
karpi. Nimekaardile kirjutas ta:

„Armas Elisa! Mul on kahju Teid kao-
tada. Ma soowin Teile, et Te kord ühe teile,
rahultu õnne leiastite. Pa un, mõite see sõr-
mus minult enesele mä estu eks, tõendu ena, et
Teist ainult ead usun. E age h sti — mina
ei unusta Teid iialgi. Tatjana.”

Ta wõttis kaar i ja sõrmuse toanetiitit Elia-
stale. Sellel tuli pisarad si ma, kui ta Tat-
jana õnu luges. Ta p stis sõrmuse ärda röö-
muga sõrme ja saatis ühe kaardi t gasti, mil-
lel seista:

„Palaw tänu usalduse eest, mis kõrgus
mulle näitastid. Soowin kõrg sele kõige pare-
mat õnne maailmas! Elisa.”

Juba tund aega enne rongi minekut oli
Elisal kõit walmis. Ta lastis enese e teed
anoka, üst et tal siemise ärewute pärast kilm
oli. Etis istus ta liikumatult, kuni würsti ka-
merteener talle tunnistuse ja sõitupileti tõi
ning teatas, et wan'er teda palee tagumise
wärawa ees ootawat.

Ta mõstis kohe, et würst Iwan seda nii
oli korraldanud, et keegi ta lahkumist ei märkaks.
Rahulikult andis ta käsu kohwrit alla wita
ja lastis kammerteenerit ennast all oodata.
See kadus wäitides kummardades teenrite
järele, kes kohwid wiisid.

Alles nüüd ruttas Elisa tsaari kuhu juure
ja pistis kirja kuhu taha.

Etis läks ta rutu kõrwalitima tagast ja
sealt tagatreppi mööda alla.

Kohe selle järele muras tõld waksalistse.

* * *

Aleksandril polnud aimugi, et Elisa juba
samal õhtul Kalkofy paleest lahkus. Tema oli
pärast lõunat mõne tunni teenistuses wiibinud.

Arvatakse ajal oli ta oma kammerteenrile kohuseks teinud selle järele walmata, kas preili Helbig ära reisib. Peeter teatas talle koju tulla, et preili Helbig alles praegu oli würlst Swani toast tulnud.

Noor würlst heitis diivanile ja suitsetas ähe paberossi teise järele. Sellejuures tõstas ta mõtteid wahetpidamata rahutult.

Õhtusöögil ta ei läinud, waid laskis enast wabandada. Ta tahtis wanematega alles teisel päewal kokku saada, kui ta juba selgusele oli jõudnud, mis teha ja nalle ütelda.

Järgmisel hommikul oli ta efinene käit tsaarikuju juure. Seal lootis ta Elisa käest lähemaid teateid saada. Rõõmsasti hingama hakates mõttis ta kirja ja ruttas tuppa tagasi seda lugema.

Kõhtudes ja tarretanud filmil wahtis ta selle peale. Kõik, mis ta eilsest saadil mõelnud ja kawatzenud, oli sellega äkki ümber wiinatud.

Elisa läinud! Igawesti läinud ta elust, ilma talle ütlemata, kuhu? Ta ütles enda temast lahti, ei tahtnud temale kuuluda? Kes oli ta sellele teele ajanud? Ta armastas ju teda; pisarate jäljed kirjal rääkisid selgesti tema armastusest. Ja ometi loobus ta temast — et mitte ta rahu ehitada. Kas ta siis ei teadnud, et ta tema rahu ja õnne igawesti kaasa wiis? Kes teadis, kuidas talle oli peale läidud, enne kui ta selle otsuse tegi? Aga tema, Aleksander, ei leppinud sellega. Ei — ei — ta pidi talle järele minema, pidi ta üles otsima, talle selgels tegema, et ta ilma temata elada ei mõinud ega tahtnud. Kuidas mõis ta temale selle walu teha, tema, kes teda armastas nii südamsikult, nii palawalt? Elisa läinud? Oli ta tõesti läinud? Kas ta temast nii wõis lahutada? Nagu hull kõlitas ta. Peeter ilmus kõrge kohkunult. Aleksander wahtis talle põlewail filmil otsa.

Peeter — uuri kõrge järele, kas preili Helbig juba on ära reisinud — waata ise ta toas järele — ja kui ta siin on, teata seda mulle kõrge. Ütle talle, et temaga kõrge pean rääkima — iga hinna eest — ruttu!"

Peeter kadus oma liikumata näolmega. Warsti selle järele seisus ta jälle oma herra ees.

"Preili Helbig on juba eile õhtul ära reisinud."

Aleksander frigiastas hambaid ja tõmbas läed rusikasse.

"Kuhu?" hoognes ta suust.

"Seda ma ei tea, kõrgus."

Peeter ei ilmutanud, et teenijate tubades juba taal pool noore laswatajanna kiire ära sõidu üle pead murti.

"Katsu seda nii ruttu kui võimalik teada saada. Igatahes kuula järele, kes ta walfali wiis ja mil ajal. Aga ruttu!"

Jälle kadus Peeter.

Wiimu aja pärast tagasi jõudes mõis ta teatada, misjuguine kutser Elisa ära wiinud, kes ta kohwrid tõlba tassind, et würlst Swani kammerteener teda saanud ja ise ta pakid raudteel ära annud. See aga ei tahtnud ütelda, kuhu ta patid saanud ja kuhu noor preili reisinud. Kutser teadwat ainult, et rong Saksamaa poole läinud.

Aleksander jooksis nagu ärritatud lõwi edasi ja tagasi.

"Kutse kõrguse kammerteener stia," laskis ta.

See tuli kõrge. Aga Aleksander oieks ennem mõinud mõne kiwikuju kõneleme panna kui selle würlsti teenistuses halliksläinud teenri. Ei palwed, ei ahwardused ega tasulubamine suutnud teda ütlema panna, mis ta teadis.

Nii pidi Aleksander ta minna lastma, ilma et midagi oleks teada saanud. Kõik, mis ta teadis, oli, et Elisa eile õhtul Saksamaale reisinud. Aga see ei aidanud teda jälgile.

"Peeter," ütles ta oma kammerteenrile, "ja saad sada rubla, kui wälja uurid, kuhu Saksamaa linna preili Helbig sõitis."

Peetri filmad wälkusid.

"Wäga hea. Kõrgus lubawad, et walfalis järele uurin."

"See seda, see on hea mõte."

Peeter kadus. Aga mis ta ka tegi ja katsus, kõik oli ilmaaegu. Würlst Swan oli kõik ette näinud ja hästi matsnud.

Wahetajal oli Aleksander Elisa kirja weel kord läbi lugenud, ja iga sõna põletas ta südant.

"Sina — sina — miks tegid ja mulle seda," oigas ta ja peitis pea käte wahela.

Samal filmapilgul ilmus würlst Swan ta tuppa.

Aleksander largas püsti ja läks talle tumedal pilgul wastu.

"Stia," kõgeles ta, "sina sundisid Elisat mulle seda kirja kirjutama ja ennast minust igawesti lahti üttelema?"

Würlst Swan nägi, kui ärritatud Aleksander oli. Ta jäi rahulikult.

"Ei, mu poeg — kui ma temalt seda nõudsin, oli see kiri juba kirjutatud, ja tema ise soomis eile õhtul ära reissida."

Aleksander äigas kõega läbi juuste.

"Stia — ma palun sind, ütle mulle, kuhu ta läks."

Wana herra filmitses teda kindlasti ja rahulikult.

"Et — seda ma sulle ei ütle. Ja ma olen hoolt kannud, et sa seda ka mujalt ei kuule. Sa ei tarvitse ennast uurimisega waewata."

Aleksander wajus toolile.

"Sa ei tea, mis sa mulle teed, isa. Sa oled walt."

"Mina teen, mis tegema pean, Sasha. Ja selle ei kõiguta mind keegi. Sa tead — nii nõrk kui ma oma laste wastu ka olen nende joowide piiri seespool, wäljaspool seda olen ma kõwa kui kivi. Ole mõistlik, Sasha; ära o'le wähem kui see tüdruk, kes wõimatuse ees ilma nurinata paendus."

Aleksander tõstis meeleheitlikul pilgul pea üles

"Sa ei tea, mis ta mulle on, muidu ei mõits sa — minu isa mind nii hirmsasti lasta kannatada."

Würst Swan astus pörutatult tema juure.

"Sasha — toibu ometi. Usu mind, ükski inimene ei jää niisugusest wõitlusest ilma. Näita, et oled mees. Ära lase ennast häbistada sellest tüdrukust, kes minus oma olefu läbi enese wastu kõige suurema lugupidamise äratas. Ma saan sinu armastusest tema wastu aru — aga et sa ta naiseks wõtad, seda ei wõi ma iial lubada. Ole mõistlik, poeg, ära tee oma wänamatele muret, et nad sind peawad nõrgaks arwama. Esiimest korda nõuab elu sinult ohwrit — too see kui mees."

Aleksander wahtis talle tarretult naeratades otša.

"Ah, kui kerge on mõistust jutlustada, kui süda on külm ja rahulik!"

"Külm ja rahulik? See pole küll kellegi isa, kes oma last wõib näha kannatamas. Mina seda ei ole. Aga minagi olen pidanud elule ohwrit tooma — sama raske kui sina. Ja ma wõin sinult nõuda, et sa ses esimeses faties ennast näitad selle nime wäärilisena, mida sa kannad."

Aleksander largas püsti.

"Aga see on ju ebaloomus, mis minult nõuab. Kui E. isa peal vähemgi süü teinaks, see o. e. s. õi. u. st. at. u. d. ! Sina ise ütled, et ta mind on pannud enesest tõsiselt lugu pidama. Kas ei ole traditsioonid mõttetud, traditsioonid, mis kaht inimest, kes üksteist kõigest h. n. est armastawad, niisugusel puhul lahutamad? Kas ei olnud Wenemaalgi kord tsaarid, kes omale abikaasad otsesõnu rawnu keskelt wõtsid?"

"Mie ei ela minewikus, me elame o. ewi. l. u. s. Kas mõttetu wõi mitte — traditsioon on olemas, ja sina pead selle alla paendumata. Kel elus erandline seisukoht on ei tohi nauditada ainult eesd. gustatud lõbund, mis ta seisukoht talle palub, waid peab oma peale wõtma

ka ebaharilikud kohused, mida ta seisukoht nõuab. Mina ei taha näüüd sinuga waielda, sest sul pole praegu tuju ega helemuist niisuguseid sõnu kuulda. Breilit Selbig leppis tarwilikkusega ilma tingimisteta, kuigi see tal sugugi kergem polnud kui sul. Wõta temast eeskujuna. Annan sulle sõna, et ma sind pean sundima loobumiseks. Ja näüüd jätan ma su üksi. Niisugused wõitlused peab igaüks iseenejega läbi wõitlema. Ma loodon, et sa sellest wälja tulled kui mees. Ja pärast tänad sa mind weel, et ma nii kindlaks jään. Niisugused wastolulised ühendused pole peaaegu iial õnnelikud."

Wittamissi lahtus würst Swan toast.

Aleksander istus kiikumatu, pea käte wahel, ja ei waadanud üleski.

Isa sõnad olid kui tühi kõla ta kõrwust mööda läinud. Ta kirjlik iseloom wihastas junduse üle. Keelatud neiu omas ta silmis hiiglawäartuse, mille kõrwal kõit eluwarandused tühised olid.

Tal ei tulnud meelegi wabatahtlikult loobuda Waid ta lootis weel ikka E. l. i. s. a. ajukohja teada, ja siis tahtis ta rutata tema juure ja talle selgeks teha, et ta temale peab kuuluma.

Kui ta aga teaks, kus neiu oli. Ja siis waba olla — waba!

Ilma järelemõtlemata istus ta oma kirjutuslaua ette. Et ta kui ohwitser teenistusest lahtus, sellega oli isa juba nõus olnud. Ras see warem wõi hiljem sündis, mis sellest. Ta pidi olema kõigest kütkest waba, kuni E. l. i. s. a. aadressi sai, et siis lohe tema juure rutata ja talle teised mõtted pähe panna.

Isaga ei tahtnud ta sellest enam rääkida. Ras ta uskus, et tema, Aleksander, kõigele leppis. Salamahti tahtis ta oma sihti edasi ajada. Näüüd polnud enam hoolimist. E. i. s. a. wõita — kõigest hoolimata — see oli näüüd ta elu ülesanne, tuli, mis tuli, wõi oli, mis oli!

Siis jõudis Peeter wafjalist ilma tagajärgi saamutamata tagasi.

Aleksander lastis hobused ette rakendada ja sõitis kord ka ise wafjali. Kuid temagi ei kuulnud muud, kui et üks noor daam teises klassis ära sõitnud. —

Aleksandri lah'umispalme täitmine wiibis aruamatutel põhjustel. See tuli sellest et würst Sw. n. seda kommanderi käest kuulnud ja teda oli palunud, et pa. met. enne. ü. l. e. s. t. o. u. s. misepüha ei täiteta. Seni lootis würst, et poeg ju targaks on saanud. N. o. r. würst oli närwilik. Perekonnas ühesi biline ja tume. Niipalju kui wõis olles ühikul ja et walu walgistada, wõttes wawetwabel ka kõigest lõbut o. s. a. Wõpüks wiibis ta peaaegu igal õ. b. j. el kuni hommikuni wäljas.

Tatjana oli wenna pärast raskest mures. Kord, kui nad kahelkest olid, wõttis ta wenna laela ümber nuttes kinni.

„Sasha — minu waene Sasha!“

Sasha silmitses teda kiptawail silmil.

„Tatjana — sina tead kõik — Elisast ja minust — eks ole?“ küsis ta kähisewal häälel. Neiu noogutas pead.

„Jah, Sasha, ema jutustas mulle seda. Kui kurb see kõik on. Aga sa pead taipama, kui wõimatu see kõik on!“

Aleksander wabastas enda tufast ta kätest.

„Wõimatu? Seda ütled sinagi — sina, kel sul noor palaw süda on ja kes sa armastust tunned? Mis pärast wõimatu? Sa tunned Elisat, tead, et ta on palju kallimeelsem, ilusam ja armastuswäärilisem kui näiteks suurwürstlinna Anna Pawlowna, keda mulle kõigi wooruste kehastusena tiideti ja kes wäärt ei ole Elisa kingapaelugi lahsti tegema. Ja siiski wõimatu — ka minu siimist?“

Tatjana silmitses teda kurwalt.

„Minu armas Sasha — mis see kõik aitab?! Ma tean ju, et Elisa on hea ja kallimeelne neiu, aga — ta on ju ainult lihtne preili Helbig — ja oli minu seltsineiu. Kui sa teaksid, kui tahju mul on, et Elisa pidin kaotama! Ma ei tohtinud jumalagagi jätta. Minult paar sõna wahetastme salamahiti kirjaltult ja ma saatsin talle wäikse mälestusasja. Ema ei tahtnud, et teada weel näen. Ta oli Elisa peale hirmus pahane. Aga seitsaadih kui isa meile jutustas, kui uhye ja suurtsugu ta ennast tema wastu näidanud, kui ta wiimati tema juures käis, mõtleb ema taht paremat. Ja mina — mul oli tuline hea meel, et Elisa enesele ustatas jät ja lahkest tagasi lükkas igasuguse kahjutasu, mida isa talle pakkus.“

Aleksander kähwas sirget.

„Ka seda weel — ka seda weel!“ hüüdis ta meeletult.

Kohtudes silmitses teda Tatjana.

„Do — kas sa seda siis ei teadnud? Siis ei oleks ma seda sulle tohtinud ütelda.“

Aleksander hakkas kibedasti naerma.

„Kta edasi — edasi — ta on ju ainult palgasaaja seltsineiu — mis temast siis hoolida!“

„Sasha — armas Sasha!“ hüüdis Tatjana kaastundlikult ja siltas ta klawart.

Kitselt kahmas Sasha ta kätest kramplikult kinni.

„Tatjana — sina oled mulle alati olnud ustatas, heaks öeks. Ma kannatan hirmsasti, et Elisa minust lahkus — nõnda minust lahkus. Kui ma teda weel kord saatsin näha ja te-

maga rääkida — ma usun, mu süda jääks kergemaks, aga isa on mul kõik teed läbi lõiganud. Muidugi ühel on head mõtted — aga inimene võib elada ainult ise oma elu, mitte teiste elu. Ma ei pane ju kellegile midagi pahaks — aga ma ei suuda kanda, et Elisa minust ilma jumalaga jätmata lahkus. Ole hea, Tatjana — üttele mulle, kuhu Elisa läks. Sina tead seda wististi. Kui tänulik oleksin ma sulle. Ole hea, mõtle, mis ja ise tunneksid, kui sind su Wladimirist oleks lahutatud, ilma et sa teda oleksid saanud jumalaga jätta. Üttele mulle, kust ma Elisa leian, ma palun ja wannutan sind!“

Tatjana nuttis põrutatult.

„Mu waene Sasha — kuidas ma sinuga kannatan. Ma ei tea sulle seda ütelda — tean ainult, et Elisa Saksamaale läks.“

„Ja muud ei tea sa midagi — tõesti midagi?“

Tatjana mõtles pisut aega. Siis ütles ta wiimatahes:

„Kord rääkis ta mulle oma sugulastest: ainustest, kes tal on. Need on ta tädi ja tädi-poeg. Tädi-poeg on arst, ta on Elisat armastanud ja naiselt tahtnud. Aga Elisa armastas teda ainult kui wenda ja ei suutnud ta naiselt saada. Sellepärast olid nad aastate laupa ainult kirjawahetuses. Aga väga wõimalik on, et Elisa nende juure läks.“

Aleksander oli kui palawikus.

„Kus need elawad? Mis nende nimi on?“

Tatjana ehmus wenna pilwude ees. Kas tohtis ta wennale seda ütelda? Kas ei lükanud see neid, Aleksandrit ja Elisat, uutesse mõitlustesse? Kas ei wõtnud ta sellega raskest wastutust oma peale, kui talle ütles, kus ta Elisa võib leida või wahemalt ta aadressi saada?

Mõtult waatas ta wennale otsa.

„Sasha — ma tean seda — aga sa oled nii ärritatud — ja ma teeksin wististi rumaluse, kui seda sulle ütlesin. Jää enne rahulikumaks —“

Aleksander sundis enda rahule.

„Olen üsna rahulik, Tatjana. Ja waata — näüd ma ju koke ka minna ei wõikski. Minult teada tahan, kus ta wiibib. Ole hea ja ära piina mind!“

Tatjana ohlas ja wõttis ta kätest kinni.

„Ütlen sulle hiljem, Sasha — ausõna. Näüd mõitfid ja ärewuses rumalust teha. Hiljem kord, Sasha!“

Sasha surus käed otsaesisele.

(Järgneb).

Anna mulle oma laps!

Saksa kirjanik Lenore Pany.

2

Pikkamisi weeres weertool metsateed mööda üles. Eewa nägu oli weel kahwatum kui müidu; ainult aegajalt lehwis nagu ootusrikas sära sellest üle, kui talle mõni müdin kõrwu kajas. Kui nüüd aga eemalt kuuldawale tuli auto ragin, siis kastusid ta põsed punasse. Ette sirutades wahtis ta wastu lähenevale autole, mis tema ligidal seisma jäi.

Doktor Berkmann astus põnewalt Eewa juure.

„Tänan Teid kirja eest, armuline preili,“ ütles ta. „Nagu näete, olen täpselt kohal. Mis on Teil mulle teatada?“

Eewa andis talle wäsinult kätt.

„Ei midagi head, herra doktor. Isa ei anna ühelgi tingimisel luba.“

„Nii. Aga kas palusite ka õige südamest?“

Neiu löi ta uuriwa pilgu ees silmad maha.

„Ma teadsin ju, mis tuleb. Isa oli minu soowist haawatud.“

„Mõistan . . . Aga sellegipärast — on kordi, mil mure armsa olewuse eest kõik teised mõtted metsa peletab.“

Ta waikis ja wahtis tumedalt maha. Äkitselt tõstis ta energilise liigutusega pea.

„Ma tahan herra terwisnõunikuga ise rääkida.“

„Jumala pärast — ei! Seega teeksite minu isa enesele otsekohe waenlaseks.“

„Ma teen seda ometi, sellest hädaohust hoolimata. Wõib olla“ — iseäralik naeratus tegi ta näo sel pilgul helgeks — „leidub ometi weel koht, kust herra terwisnõunikku saan tabada. Peaasi oleks, et Teie, armuline preili, mind täitsa usaldaksite, mind, ütlen ma, mitte ükski parandawa wee jõudu. Teie isal võib teatud mõttes õlgus olla, kui ta räägib suggestiiwsest mõjust, ja mina isiklikult olin peaaegu kindel, et Teie halwatus ehmatuse tagajärjel tekkinud hüsteeriline wiga on. Inimene võib ise oma tahte läbi oma paranemisele palju kaasa aidata. Teiegi, armuline preill, wõite seda, kui seda usaldate, kes kõik tahab liikuma panna, et Teid ilule ja

noorusele jälle tagasi kinkida. Kas tahate katsed teha? Kas tahate?“

Ta silitas neiu käsi nagu lapsel, kes nad tahtetult tema kätte jättis. Iseäralik õnne wärin käis ta kehast läbi, kuna ta põksuwal põuel wastust otsis.

Seal jõudis Berkmann tast ette.

„Ma lähen nüüd kohe Teie isa juure,“ ütles ta, neiu käsi lahti lastes. „Wahest on Teil wõimalik siia wälja jääda, kuni ma tagasi tulen. Usun, et meil siis üks-teisele midagi on ütelda. Me peame talitama nagu kaks lepinglast ühise wägewa wastase wastu. Eks ole tõsi, preili Eewa?“

Neiu noogutas pead.

„See on hirmus, mis tahate teha, aga ma annan oma saatuse usaldades Teie kätte. Elage hästi, herra doktor!“

Kümme minutit hiljem seisis auto Bolzi suwila ees.

Kui doktor Berkmann aeda astus, kajas talle sealt wastu lõbus naer. Kogu perekond istus lehtlas õhtueinel. Silmapilgul peatas ta aru pidades, kas lähemale astuda wõi parajamat silmapilgu oodata. Kuid terwisnõunik oli teda juba märganud.

„Ikka julgesti lähemale, armas sõber! Ha, Teie ei tunnegi ju weel minu perekonda? Siin mu hea abikaasa, ja — siin minu wanem tütar oma peigmehega, ülemlitnant von Wehreniga. Herra doktor Berkmann Borstorfist, mu armsad!“

Berkmanni meelest paistis, nagu oleks kõneleja wiimastest sõnadest wälja kajanud kerge pilge. Kuid see wõis olla ka ainult tema arwamine. Aga kui teda majaproua armastuswääriliselt palus nende seltsis tassi kohwi juua, siis ütles ta tänades ära.

„Soowiksin mõned sõnad rääkida herra terwisnõunikuga,“ ütles ta tõsiselt.

„Palun, olen kohe walmis. Ainult oma kohwi joo, ma weel enne ära. Kuidas on lugu Teie asutuses?“

„Kaks päewa tagasi tulid meile jälle mõned rawitsusalused, nende hulgas krahw Wartburg. Ma usun, herra terwisnõunik ehk tunnawad teda?“

Wana herra puhus närwillikult soola, mida ta liig palju wõtnud, oma wõileiwalt.

„Jah, arstisin teda kord. Parandamatu haige — paraku! Noh, ma rõõmustan südamest, et Teile wõõraid juure tuleb. Kliima on hea, hea allikawesi on Teil ka, siis veel rahuloldawad teed. Küll saab juba asja. Nii! Kui soowite, wõime nüüd Teile asjast rääkida. Tulge, noor sõber!”

Nad läksid trepist üles. Jälle seisis doktor Berkmann samas ruumis, kus ta majaherraga esimest korda kokku sai. Tookordne külaskäik oli olnud enam wormilik, nüüd aga wõitles ta ühe inimese elu eest. Kaks suurt, ärdalt waatawat lapsesilma seisis tal waimu ees. Ta käsi läks julges otsuses rusikasse.

„Noh?” Pisut imestades nooremehe waikimist, wõttis terwisnõunik tema wastu istet. „Millega wõin Teid teenida?”

Dr. Berkmann tõstis silmad.

„Teie arwate mind wististi narriks,“ ütles ta tumedasti. „Aga mul on kindel nõu, siit enne mitte lahkuda, kui mul Teile luba käes on.”

„Jumal, see kõlab ju peaaegu nagu kardetaw ähwardus?”

„Herra terwisnõunik, meie ei taha nalja teha. See, mis minu siia tõi, on sügawtõsine asi. Lühidalt: Ma palun Teid . . . palun Teid südamest, et oma preili tütre annaksite minule rawitseda.”

„Mis Te ütlete?”

Wana herra oli püsti karanud. Ärewuses kahwatult wahtis ta noorele arstile näkku.

„Mina oma tütre Teile rawitseda? Mina? . . . Armas sõber, ennem tahaksin uskuda, et . . .”

„Et mina hull olen, tean. Aga veel iial pole ma nii selgelt mõtelnud kui sel tunnil. Kui ma Teile selle, Teie arust nii kummalise palwe esitan, siis sünnib see, et ma Teis mitte ei näe arsti, waid isa, kes — seda tohin ometi oletada? — kedagi nii ei armasta kui oma last! Kuid olemas on veel keegi teine, kes õnnetut neiut samuti armastab ja teda tahab päästa iga hinna eest. Ja see teine olen mina, herra terwisnõunik!”

Ka doktor Berkmann oli tõusnud. Ta pilk puuris end põletades wastase näkku, kes selle kirglike ilme eest tahtmatult taganes. Silmapilgu walitses sü-

gaw waikus. Terwisnõunik hoidis toolitoest kramplikult kinni.

„Kas ütlesite seda minu tütrele?” küsis ta häälega, mis näis tulewat kaugelt.

„Ei. Aga wõib olla, et ta seda aimab.”

„Teie olete siis Eewaga tihti rääkinud?”

„Kaks korda, herra nõunik. Esimest korda wiis juhus mu temaga kokku, teine kord sündis see meelega.”

„Nii siis päris õige wäike intriig.” Bolz pani käed rinna peale risti ja silmitses doktor Berkmanni tusaselt. „Nüüd saan ma Eewa kummalisest nõudest aru. Teie olete waese lapse oma lubamistega, mida Te iial ei suuda teostada, pehmeks teinud.”

Noormees sirutas käed wannutades wälja.

„Teie eksite, herra terwisnõunik; mina pole midagi, mitte midagi lubanud. Wahest luhtub minugi probleem, nagu Teile probleem on luhtunud. See on ainult katse . . .”

„Hm!” Pilkawalt naeratades pööras terwisnõunik oma näo tema poole. „Mõistan, et Teile katse ühe minu perekonna liikme kallal kõige wäärtuslikum oleks, aga katsete tegemiseks . . .”

„Herra terwisnõunik, kui Te minu sõnu nii mõistate . . .”

„Palun, jääge ometi rahulikuks! Meie lahendame tüliküsimuse sõbralikult. Mõtelge ometi pisut järele! Kas Teile annaksite ühe oma perekonna liikme ühe arsti rawitseda, kelle meetodi wastu Teil pole vähematki usaldust?”

„See oleneks haigusest. Kui ükski abinõu ei aita ja haige seda ise soowib.”

„Soowib? Minu waene laps teab selgesti, et niisugust häda ei parandata. See mõte on Teile mõte. Kas tahate seda salata?”

Noormees wiskas pea selga.

„Ei!” ütles ta kindlasti. „Ei salga. Inimest aidata tahta — see pole häbiasi, ja midagi muud ma ju ei taha. Mina arwan, herra terwisnõunik, mina arwan, et see, kel wõimalik oleks Teile lapse liikmeid jälle tegewusse panna, õigustatud oleks Teilt kõige suuremat nõudma.”

„Muidugi, kuid ühel tingimusel.”

„Ja see oleks?”

„Oma tütart ei annaks ma iial oma waadete awalikule wastasele!”

„Teie olete wali . . . waljum kui ise aimate, herra terwisnõunik!“

„Olen mõistlik!“

Dr. Berkmann astus just tema ette.

„Olete selles nii kindel?“ küsis ta wärisedes. „Kas arwate tõesti wõimatuks, et Teie ühel päewal wõiksite kahetseda oma keeldu, mille juured Teie enesearmastuses seisawad? Mina kui inimene ja mitte kui arst kaeban Teie peale siin, et oma lapse wastu armutu olete.“

„Herra, mis Te enesele lubate?“

„Ei midagi, mida ma ei suuda wastutada. Weel kord küsin ma Teilt, herra terwisnõunik: Kas tahate preili Eewat minu rawitsuse alla anda?“

„Ei iialgi!“

„On see Teie wiimne sõna?“

„Wiimne.“

„Hea küll, siis pole mul siia enam asja. Palun wabandust. Head päewa, herra terwisnõunik!“

Ta tormas trepist alla ja läks ilma teretamata mööda imestades wahtiwa- test daamidest wärawa poole. Hullu kiirusega wurises auto teele.

Kui Berkmann kohale jõudis, kus teda Eewa ootas, jättis ta autosõidu pikaldasemaks. Ta rinnakohad wasardasid. Mis pidi ta wäsele lapsele ütlemata? Tema töö oli lõpetatud, pettumus täielik.

Eewa sai juba ta näoilme aru, kuidas lood olid.

„Teie ei tarwitse mulle midagi jutustada,“ ütles resigneerinult.

Berkmann heitis pilgu toatüdruku peale, kes eemal lillesid noppis. Palawalt kahmas ta Eewa kätest kinni.

„Preili Eewa, olen üliõnnetu, et ma Teid ei saa aidata — ma ei tohi aidata; Mu süda on nii kurb kaastundest Teie wastu, ja minu püüete tulemus on, et me täna üksteist wiimast korda näeme. Teie isa maja seisab minu eest tulewikus lukus.“

Neiu punastas ja kahwatas.

„Teie olete nii lõpmata hea, herra doktor! Tahan järele mõelda . . .“

„Mille üle?“

„Wõimaluse üle, seda, mida ma ise kõigest hingest soowin, teostada. See peab korda minema. Siin — minu käsi — palawalt tulid need sõnad ta suust — „mina . . . tulen!“

Berkmanni silmad hakkasid särama.

„Mis Te tahate teha?“

„See on minu saladus. Niipea kui eneses selgusele jõuan, saate teate. Elage hästi, herra doktor. Mina ütlen: Nägemiseni!“

* * *

Weel waiksemalt kui muidu istus Eewa õhtul perekonna keskel. Ta oli kartnud, et isa oma paha tuju tema kallal tühjendab, kuid ta eksis. Isa oli weel õrnem kui muidu.

„Olen sulle midagi ilusat tellinud,“ ütles ta naeratades. „Mõistata, mis see on?“

„Ei tea.“

„Grammofoni!“

„Nii.“

Osawõtmatult lõi tütar silmad maha Terwisnõunik seda nagu ei märganud.

„Seda soowisid sa ju ammu,“ jätkas ta. „Nüüd wõid ennast ükski olles lõbus- tada. Tellisin kõige parema instrumendi. Kõige enam nelja päewa pärast on ta sul käes.“

* * *

Tund hiljem wiibisid õed oma toas. Lotte lobises riidest lahti wõttes wahetpidamata. Kui Eewa sõnagi ei wastanud, astus ta selle woodi ette.

„Sina oled täna nii waikne. On sul midagi?“

„Ei, wõi siiski — jah. Tahaksin terve olla nagu sina ja Theo! Kui ma terweks ei saa, siis on . . . wõib olla . . . isa süüdi!“

„Eewa, mis sa räägid?“

Kohkudes wahtis Lotte õele silma.

„Sa oled wist küll haige: sul on palawik . . .“

„Ei, olen terve mõistusega. Tõsi küll, isa ei oska mind kõigest armastusest hoolimata aidata. Kuid see ei tähenda weel, et ka mõni teine mind ei saa aidata . . . ainus mees, keda ma täiesti usaldan, kuigi ma teda alles wähe tunnen.“

„Kes see on?“

„Doktor Berkmann!“

Lotte astus kohkudes tagasi.

„Sa tead ometi, Eewa, et isa niisugusest arstimisest midagi lugu ei pea.“

„Aga mina usun sellesse!“

„Tõesti, Eewa?“

Kaheldes silmitses Lotte oma õde.

Palaw puna tõusis Eewale näkku. Ta tõmbas õe oma rinnale ja peitis oma näo ta õlale.

„Lotte, kas mõtlete teie, sina ja Theo, kui nii õnnelikud olete, iial ka selle peale, et minulegi wõiwad igatsustunnid tulla, mil ma tahaksin õnnelik olla nagu teie . . .“

„Sa pörutad mind, Eewa . . .“

„Kedagi nii armastada, nagu sina Theod armastad . . .“

„Eewa!“ Nõksatades tõstis Lotte õe pea üles. „Sa armastad teda? Armastad doktor Berkmanni?“

„Jah, ma armastan teda. Tema pärast ihkan ma terweks saada, terwist, mille kaotus mulle alles nüüd kogu oma õudsuses selgib. Räägitakse, usk tegewat imesid! Olgu siis, mina usun armastuse imet!“

Waikides kaelustasid õed üksteist. Lotte näole kerkis ikka enam ja enam murejoon.

„Isa ei anna sinu nõudmisele iial järele,“ ütles ta toonitult.

„Just sellepärast peabki see sündima salajas. Minu plaan on juba küps. Tulewal nädalal sõidawad wanemad mõneks päewaks kodust ära. Sel ajal wiite minu Borstorfi. Isa saab esimesel silmapilgul küll olema kuri, kuid wiimaks lepib ta selle mõttega ometi. Ta armastab ju mind! Ja kuna see sünnib ilma tema loata, nii et ta selleks põhjust ei anna . . .“

„Laps, laps, sa nõuad midagi, mis mulle raske wastutuskoorma peale paneb. Kui arstimine ei aita, kui sa tagasi tuled uue peftumusega . . .“

Eewa põsed põlesid.

„Ka doktor Berkmann arwestab selle wõimalusega. Aga wahest on ometi weel olemas halastaja Jumal. Ja kui ma tõesti parandamatult tagasi tulen, siis jääb mulle ometi mälestuski imeilusast ajast. Kas tahad mind aidata, Lotte, kas tahad?“

„Ma räägin Theoga. Üksi ma seda ei julge. Ja nüüd jää magama, Eewa! Saatku Jumal sinu igatsew unistus täide!“

* * *

Nagisedes tungisid rattad ukseesi-
sele kruusale. Kaks õde ilmusid, tõst-
sid Eewa patjadest ja kandsid ta Lotte
ja peigmehe saadetusel ülemisele kor-

rale, kus haige jaoks üks tuba oli wal-
mis pandud

Kohe ilmus ka doktor Berkmann. Ta nägu hülgas, kuna ta tulijaid teretas.

„Olge südamest tänatud, armuline preili,“ pööras ta Lotte poole, kes kohmetult seisis. „Wõtan kõik oma jõu kokku, et Teie õele terwist tagasi anda ja tema arstimist ise juhatada. Me tahame lootat — lootat . . .“

Niipea kui pruutpaar Eewa juurest oli lahkunud, algas ta kohe läbiwaata-
mist. Mõlemad jalad olid põlwest saadik halwatud ja täitsa tunneteta. Dr. Berkmanni nägu muutus väga tõsiseks. Ometi sundis ta oma näole julgustawa naeratus, kui Eewale kätt andis.

„Meie algame kohe täna,“ ütles ta. „Walangud wäsitawad wähe, eriti esialgul. Aga mida tugewam reaktsioon, seda parem. Ja nüüd on Teile sõidu järele rahu waja. Teile toodakse eine, ja siis on kõige parem, kui pisut magate. Lõunal saame söögisaalis jälle kokku.“

* * *

Üks nädal oli möödunud. Lotte oli kord juba kirjutanud ja selle kohta, kuidas isa seda oma-wolilist teguwiisi oli wastu wõtnud, pikema teate annud.

Esiti oli isa hirmus kuri olnud ja see oli hulga aega wõtnud, enne kui ta ennast oli rahustada lasknud. Siis keelas ta enese kuuldes sellest rääkimise. Tema ei tahtwat midagi enne kuulda, kui Eewa tagasi tuleb.

Lotte andis õele nõu, esialgul kodu mitte kirjutada. Oli teada, et tal hea oli olla, ja sellest aitas. Kui arstimisel kõigi arwamiste wastu tagajärgi oli, siis oli küllalt weel aega teatada.—

Päewal kaks korda tehti Eewale wälkwalanguid, ja palawikliku põnewusega ootas doktor Berkmann paranemise esimesi märke. Aga igakord, kui ta Eewalt küsis, kas see oma halwatud kehaliikmetes mingisugust tunnet tunneb, raputas neiu pead.

„Ei midagi, mitte, mitte midagi!“

Haiged jalad ei reageerinud wee põletawate kiirte peale. Berkmann oli meeltheitmas. Moment, mil ta armsa neiu parandamatult wanematemaija tagasi pidi saatma seisis käegakatsutawalt ta hinge ees. Ta nägi pilkawat naeratus wastase näol, nägi õrna neiuõie

ahastust, kes oma wiimse lootuse hauda kandis. Aidata! Aidata!

Kuna Eewa hea rawitsuse ja kosutawa rahu tagajärjel vähemalt kehali-kult kosus ja parema ilme omas, jäi doktor Berkmann päewpäewalt lahje-maks. Raskesti rõhus teda wastutus, mille ta oma peale wõtnud. Ta ei jak-sanud Eewa usklikku pilku enam wälja kannatada. Ja ta naeratust, mis talle imeilusat saladust sosistas! Üliinim-liku jõuga sundis ta ennast Eewat ta lootusetu seisukorra asjus petma. Aga kord pidi ta neiule ometi tõtt ütleva — hirmus, purustaw silmapilk, mille ees ta oma näo hirmudes kinni kattis.

Kui ta ühel õhtupoolikul Eewa tuppa astus, andis see talle ärewalt märku.

„Pean Teile midagi ütleva, herra doktor. Täna pärast walangut tundsin ma esimest korda walutunnet. See on nagu kerge, waewalt märgataw põle-tamine . . .“

„Eewa!“ Nagu meeletu jooksis ta neiu juure „Kas Te tõesti ei eksinud?“

„Ei, tundsin seda selgesti. Siin ja siin?“

Nuuksumine tuli Berkmanni rinnust.

„Eewa, kas teate ka, mis see on? See on elu, elu, mis tagasi tuleb. . . Oo, nüüd ei karda ma enam midagi!“

Wallatud õnnest, langes ta neiu ette põlwili ja peitis oma näo ta sülle

Nüüd sai Eewa temast aru. Tasa-gesi silistas ta tema juukseid, kuna tal pisarad üle põskede woolasid. Ja siis hoidsid nad üksteise ümbert kinni, tum-malt, sõnatult, õndsalt.

* * *

Pikkamisi, aga wahetpidamata ede-nes nüüd paranemine. Doktor Berk-manni palwe peale ei teatanud Eewa sellest wanematele midagi. Nad pidid oma last alles siis jälle nägema, kui laps juba terwe oli, ja see wõttis weel nädalaid aega. Esimesed käimisekatsed tegid palju raskust ja neid tohiti ainult aegamööda lähenewate waheaegade järele korrata. Ainus jõupingutamine tõi suurima hädaohu kaasa.

Kirjeldamata rõõmuga konstateeris doktor Berkmann, kuidas Eewa kosus, kuidas ta iga päewaga tugewamaks ja õitswamaks muutus Kannataja-ilme oli ta näolt kadunud, heledasti ja lootus-rikkalt wahtisid ta kord nii kurwad sini-

silmad wälja maailma. Tema ees sei-sis ju õnn, mõõdmatu õnn, mis iga päe-waga suurduis: tulewik selle kõrwal, kellega teda igawesti sidus piiritu tänu-tunne!

Lotte oli juba mitu korda järele küsinud, kas Eewa juba tagasi ei tule. Ema igatses ta järele, ja kuna arstimi-sel, nagu ette nähtud, tagajärgi ei olnud...

Naeratades näitas Eewa seda kirja armsamale.

Berkmann noogutas pead.

„Muidugi, on aeg, et koju lähed. Mõtlesin selle peale weel eile. Aga sind teatada ei maksa. Mina wiin su ise sinna. Loodetawasti mitte kauaks!“

Järgmise päewa hommikupoolikul jättis Eewa arstid ja õed jumalaga. Tal oli raske lahkuda, mõte isa peale wajus nagu raske koorem ta rõõmsa südame peale.

Kui isa ei leppinud? Sel muidu nii lahkel mehel oli mõnikord õige raske käsi.

Umbes lõuna tunnil wuras auto kahe sõitjaga terwisnõuniku maja poole. Eewa süda põksus kangesti. Berkmann pidi tema asemel wärawa awama, ja siis astusid nad aeda.

Samal silmapilgul langes üks wari majaläwele. Terwisnõunik tuli, ilma et tulijaid oleks märganud, trepist alla. Alles nende ligidal tõstis ta pea üles.

„Ha! Armas, armas isa!“

„Eewa!“

Wankudes otsis wana herra tuge.

Kuid siis oli Eewa tema ümbert juba kinni wõtnud ja suudles teda pisarsilmil.

„Kas sa tunnend mind weel, isa? Waata ometi, mis sinu wigasest lapsest on saanud! Ja selle eest wõlgnen ma tänu temale — ükski temale!“

„Eewa, see ei ole ju wõimalik! Ma ei suuda seda uskuda!“

„Noh, siis silmitsõ mind kord õieti. Olen ma Eewa, wõi ei ole?“

Wärisewail kätel hoidis terwisnõunik tütre enesest kaugel.

„Jah, see oled sa küll,“ ütles ta süga-wasli põrututult. „Herra doktor . . . ma . . . ma tänan Teid!“

Meeleliigutusega kummardus Berk-mann tema poole sirutatud käe kohale.

„Herra terwisnõunik, kui me wiimati lahkusime, siis sündis see wäherõo-mustawal wiisil. Tookord seletasite, et Teie oma last mulle iial naiseks ei anna.

Täna toon ma ta Teile tagasi terwena, õnnelikuna, elule õigustatuna. Ja sel suurel tunnil, mis Teistki ei wõi jäljetult mööduda, julgen ma oma tookordset palwet korrata: Isa, anna mulle oma laps!"

Paludes, aga kindlasti ütles Berkmann need sõnad. Terwisnõunik waiakis. Wõitlus, mida ta hinges wõitles, paistis selgesti ta otsaesiselt.

Ta tõmbas sügawasti hinge.

Siis pani ta oma käe nooremehe õlale.

"Meie oleme wastased ja jääme nendeks, kuni on lahutatud teadused, seda ei saa muuta. Ja nii näib mulle Teile nõudmine sest seisukohast olewathirmus asi, mille loomusunnil tagasi lükkan. See terwe õitsew neiu aga, kes siin minu ees seisab, ei ole õieti enam minu laps. See on Teile töö, Teile teene, ja sellepärast kuulugu siis Eewa Teile, kui ta ise seda tahab ja Teile mõlemad weendunud olete, et sellega oma õnne põhjendate. Arst räägib wastu arstile. Isa aga on walmis oma poega rinnale wõtma!"

(Lõpp).

Sügawuse elukas.

Saksa kirjaniku Bodo Wildberg'i jutustus Kesk-Ameerikast.

Kui juba Euroopa idas kohti leidub, mille loomariik weel pole põhjalikult läbi uuritud — tuletan meele ainult musta hunti Albaania mägestikus ja usalduswääriliste reisijate poolt tõendatud hiiglamadusid Bessaraabias — kes kahtleks siis weel, et kaugetes maailmasades elukaid leidub, keda uurijad weel ei tunne?

Waewalt kaks aastat enne sõja hakku wiibisin ma Kesk-Ameerikas, kusagil „Igapestes metsades," mis igasugusest tsiwilisatsioonist alles sama kaugel seisab, kui mõni osa kuupinnast. Selle maakoha nimi on indiaanikeelne. Maakoht seisab koos peaasjalikult määratumast küpressidesoost, millest mitmesugused weetired läbi woolawad ja mõnes kohas isegi järwedeks muutuvad. Neis wetes elab suur hulk enamasti kihwtiseid maotõuge, kelle uurimine mulle oli ülesandeks tehtud.

Juhatajaks läbi sooderägastiku ja selle maa koha loomadetundjana oli mulle soowitatud üht hispaanlast, kelle nimi Rodriguez Diamante. Tema elas „Igapese metsa" rōskrohelistes üksinduses mingisuguses palkmajas. Et tema juure jõuda, pidi kõige enne päewade kaupa üht jõge mööda üles sõitma ja siis ühe seminooli juhatusel rändama läbi tseedrimetsa, mis nende soode ees seisab.

Seminooli kaaslasteks olid mul weel kaks zambot (neegrite ja indiaanlaste

seguwerelised), kes minu pakke kandisid, niipea kui oma paadi ära olime peitnud põlise metsa all kaswawasse wōsastikku.

Minu indiaanlane-juht paistis olewat tusane, kinnine mees; alles kui ta kuulis, et ma mitte põhja poolt riikidest pärit ei ole, muutus ta nägu heledamaks ja mees ise jutukamaks.

Suure osawusega hoidis ta lugematutest weesoontest kõrwale, millest ju siin-seal-oleks wõinud küllalt läbi minna, aga minu indiaanlane ütles ainult:

„Igal sammul — kolm kihwtimadu!"
Ja susin, mis sarnanes aurukütte susinale ja pillirootihnikust kajast, näis ta hoiatust õigustawat.

Metsapinna libedalt sawilt püüdsin ma ainult kaks eksemplari tundmatuid madusid. Nii siis pidin ootama, kuni Rodriguez Diamante juure jõudsin, kes seminooli jutu järele waewalt vähem kui nõid oli.

„Tema tunneb kõik kawalused, millega madusid saab püüda — elab ilusate nahkade müügist, mis aegajalt ühes linnunahkadega ja haruldaste taimedega ligemasse sadamalinna müügile wiib. Mõned räägiwad, ta olla isegi sügawuse elukat näinud."

„Mis see on?" küsisin mina põlewa uudishimuga.

„Ei ole hea sellest rääkida," oli wastus, ja seminool jäi wait.

Wiimaks jõudsim e „Igapeste metsade“ riiki.

Päewal ja päiksepaiste puhul ei wõi rahulikumat maad ollagi. Tuhandaastased wanad puutüwesambad kannawad rohirohelist baldahiine. Mõnes kohas on niisuguseid warjusid üksteise kohal mitu korda. Siis on wari sügaw ja meelitaw ning wärwilt ultramerisinine muidu aga õre ja alati liikumas. Pehme soopind kujutab petlikult rohelist murupinda, papagoide armastuslennud wurisewad läbi warjukatuse loori ja amet-hystne uduwing hõljub metsa tagamail. Tore kuldkollane laululind wilistab ses piiritumas üksinduses ja kärmed orawad, pisut suuremad kui meie omad ja hõbedase karwaga, keksiwad wedrutawalt mängides puude otsas.

Mahakukkunud tüwihiiglaste segadikus leegiwad tulipunased orhideed, petlikkude kaanalite ääri palistab roosikarwa amaryllis ja walemurult wahib wälja punane entsion; igal pool walitewad punane ja roosa. Leidsin ainult üksikud walged ja kollased lilled, sini-seid mitte ainustki . . .

Teisel pool laia weeriba, kõige paksema rohelise peidus, seisis Diamante palkmaja.

Me hüüdsime üle wee halloo!

Wihane koerte haukumine tuli wastuseks.

Siis ilmus üks lahja mees, kes meid umbusklikult silmitses.

Alles kui ma hüüdsin kuulsa jahimehe nime, kes mind siia soowitanud, astus mees paati ja lükkas selle teiba abil üle wee.

Silmanähtawalt terve, awaldas Rodriguez Diamante ometi minu peale muljet, nagu ei peituks ta heas kehas. Ta põsekondid olid nurgelised ja ta mustad silmad hiilgasid nagu jaaniussid.

Sain palkrajasse korteri, zambod pidid kõrwalmajas, mis teise külge ehitatud, magama: seminoolile maksti teisel päewal palk wälja ja ta hakkas üksipäinis tagasi minema.

Rodriguez lubas mulle head saaki, niipea kui kokku olime leppinud, et ma temale iga tapetud mao eest maksan ja ka muidu weel tasu annan.

„Ainult oodata tahaksin ma, kuni mu wend tagasi jõuab, tähendas ta, kui ruttu tahtsin jahikäigule minna.

Olin imestanud, sest keegi ei olnud mulle weel jutustanud, et Diamantel ka wend on. Ja paistis see just peaisik olewatki, sest Rodriguez kordas alati:

„Minu wend wõib iga päew koju jõuda – tema tunneb loomi weel paremini kui mina . . . oskab vähemaid usse ja madusid tule ligidale meelitada,“ j. n. e.

Aga minu kärsitus, mis kuulus ühel mõõdul nii uurijale kui kütile, ei lasknud ennast taltsutada, ja kui Rodriguez mõõndas, et ta juba ammust ajast saadik ühel hiiglamao jälgil olla, ei leidnud ma enne rahu, kui jahikäik järgnewa õõ peale oli kindlaks määratud.

Et hiiglamadu tahetakse öösisel jahikäigul tappa, wõib kõlada wõõrastawana. Aga asi oli nii: See hiiglatõug läheb ainult öösel jahti pidama; päewal peitub ta soodes, kuhu keegi ligidale ei pääse. Nii siis tuli oodata silmapilku, mil see määratu elukas oma weesängist lahkus, et teda siis wõimalik oleks wõimalikult ligidalt hästisihitud kuuliga tappa.

Heitsime pärast päikese loojaminekut, mantlid ümber, kraawi lõuna kaldale kõhuli maha. Madu pidi, seda teadis Rodriguez, esimese tähe wõi kuupaiste puhul põhjakaldal soost üles kerkima ja seal metsalagendikule kaduma.

Öösel paistawad „Igapesed metsad“ olewat sama waenulikud ja saladuslik-õudsed, nagu nad päewal inimesi petawad oma rahuga ja haljusega. Kõrged küpressid, mis küll kümmetuhat aastat wanad, kaowad nõrga walgustuse puhul deemonlikule suurusele; lilled punane wärw kustub ja muutub mustaks, ja liikuma hakkab kõiksugu kurjus.

Kui ma pilgu lasksin uita üle wete pinna, märkasin ma põhjakalda lähedal wäikest musta saart, mis konarline oli kui kilpkonnaselg.

Ma näitasin seda Rodriguezile.

See kahwatas ja ta näole ilmus õudus. „Sennor, see – ma näen seda täna esimest korda!“

Mina sosistasin tagasi:

„Wahest on weepind alanenud.“

„Alanenud, oh ei, sennor! Aga wait – nüüd ta tuleb!“

Ja tõesti kerkis weepinnalt üles ühe määratu suure, neljanurgeliste mustade

tähnidega kaetud mao lai, saagihimuline pea. Madu kiskus ennast pikkamisi üle kaldale ja tõstis oma pea metsalagendiku walkjas aurus nagu luurates kõrgele.

Ma sihtisin kaaslase nõuandel otsekohe ruudulise looma kuklasildile: olin kõige raskema kaliibri walinud. Silmapilgul, mil kuke maha tõmbasin, tundsin põrutust, mis näis tulewat maapinnast. Kuul ei läinud märki waid tungis saare kühmasse,

Madu kadus tihnikusse – vähemalt minu arwates; sest kohe sündis midagi, mis mao minu meelest täiesti kustutas.

Saar liikus!

Ta tuikus nagu elaw olewus, mida äkki tabab mõni sõjariist.

Hirmus oigamine, mida ma iial ei unusta, tuli wete sügawusest. Wosworlik sära tungis erutatud woogudest, ühel ajal õudse mädahaisuga, mis segatud oli kõiksugu loomade wäljaauramistega.

Ja siis! Siis tõusis weekeerust üles üks pea, nii kole ja kohutaw, et mul teda nähes süda halwaks läks. See pea tuletas mulle meele hiiglaroomiku pead. Ta silmad olid wäiksed ja kaetud paksu, traanise nahaga. Lai tuhnnina, nagu seda Amatsooni jõel teatud roomajate juures märgata, sülitas werd woogusse . . .

Ja siis kadus kõik see õudus põhjatu soosügawuse pimedusse.

Ma raputasin Rodriguezi kärsitult õlast,

Ta ei liikunud.

Kuuwalgus woolas nüüd kõwemini läbi küpresside lehestiku maha – wesi kihises ja woogas weel, kaetud madudest ja teistest elukatest, keda wõõra hiiglase ilmumine ja uuesti kadumine oli kabuhirmuga täitnud.

Rodriguez Diamante oli surnud.

Werewoolus, tekitatud koledast nähtusest, oli ta elule järsu otsa teinud.

Ma jooksin maja juure, tume tunne rinnas, et waese mehe heaks weel wõin midagi teha. Zambod norskasid kõrwalmajakeses, suured koerad wingsid tasa, ja seal – maja läwel – seisis Rodriguez ja wahtis mulle tardunult otsa . . . terawasti, etteheitwalt . . .

Tõepoolest – see oli minu erkudele pisut liig. Aga tont awas suu ja ütles:

„Kus on minu wend, sennor?“

Nii siis oli see Rodriguezi kojutulnud wend, ja tema küsimus kajas peaaegu, nagu tahaks ta minult aru pärida ja wastutust nõuda.

Tahtmatult haarasin ma rewolwri järele, sest wõimalik oli ju, et Juan, nii nimetas ta ennast, mind wenna mõrtsukaks arwas ja minu elu ahwardas.

Ruttu jutustasin talle lühidalt, mis wees oli sündinud.

Imestuswäärilise rahuga kuulas Juan õnnetusteadet.

„Waene Rodriguez,“ ütles ta, kuna surnud maija kandsime; „tal kord oli juba werewoolus, ja nüüd pidi esimene hirmus ärritus ta surmama. Tema ei olnud siin üksinduses õieti õnnelik, kui mina sadamalinna tarwiisi käike tegin, siis piinas teda tume tusk, nii et ta waevalt jaksas minu tagasitulekut ära oodata. Ja nüüd pidi talle weel juhtuma, et sügawuse elukat nägi, kes, nagu seminoolid usuwad, ainult saja aasta takka kord soo põhjast üles kerkib. Noh, Jumal tahtis seda nii. Sennor, Teil pole vähematki süüdi!“

Mõistatuslik sügawuse elukas oli küll wist põhjatumas sügawuses surnud ja minu uurimisele kättesaamatu.

Sellepärast lahkusin ma, nii pea kui waese Rodriguezi olime maha matnud ja ta kalmule lihtsa puuristi asetanud, oma zambodega, rikkam ainult mõne maonaha poolest, aga ka saladusliku, mitte iialgi äraseletatawa jahijuhtumise poolest.

Külmalilled.

Daani kirjanik Karl Ewald.

„Kiiwit Kiiwit!“ hüüdis kiiwit ja lendas üle wõsaga kaetud soo. „Nüüd tuleb noorherra Kewade. Tunnen seda oma jalgades ja tiibades.“

Kui uus rohi seda maapõues kuulis, sirgus ta kohe pikemaks ja waatas wanade kollaste kõrretüügaste wahelt wälja; sest rohul on alati rutt.

„Ka külmalilled, mida wõõras keeles anemoonideks kutsutakse ja mis metsas puude warjus wiibisid, kuulsid, mis kiiwit kisendas, aga nad ei tahtnud maapöüest milgi tingimusel wälja tulla.

„Ärge kiiwitat uskuge,“ sosistasid nad üksteisele. „Tema on kergemeelne poiss, keda ei wõi uskuda. Tuleb alati warakult ja kisendab kangesti . . . Ei, ootame rahulikult, kuni Kuldnokad ja Pääsukesed tulewad. Nad on mõistlikud, usalduswäärilised mehed, kes asjadest paremini aru saawad.“

Ja Kuldnokad tulid.

Nad istusid oma suwila ette õrrele ja waatasid ringi.

„Liig wara, nagu harilikult,“ urises isa Kuldnokk. „Ei ainust rohelist lehte ega kärbest; ain. It wana, wintske mulune, kelle pärast ei maksa nokkagi awada.“

Ema Kuldnokk ei wastanud midagi, aga temagi ei näinud just waimustust tundwat.

„Kui ometi oleksime jäänud oma mugawasse talwekorterisse mägede taga,“ ütles isa Kuldnokk. Ta oli selle üle tusane, et naine ei wastanud; sest tal oli nii külm, et tülist lootis sooja saada . . . „Aga see on jällegi sinu süü nagu mullu. Sinul on alati suur rutt siia jõuda.“

„Kui mul rutt on, siis tean ka miks,“ wastas ema Kuldnokk. „Ja sul peaks häbi olema, kui sa seda ise ei tea, sest munad kuuluwad ju sama hästi sulle kui mulle.“

„Jumal hoidku,“ ütles isa Kuldnokk haawatult. „Olen ma oma perekonda ial salanud? Wististi nõuad sa weel, et sulle selle külmaga midagi pean ette laulma?“

„Jah — seda küll,“ wastas ema Kuldnokk niisugusel toonil, millele wõimata wastu waielda.

Isa Kuldnokk hakkas kohe wilistama, nii, kuidas oskas. Aga kui ema Kuldnokk esimesi toone kuulis, hakkas ta tiibu soputama ja nokaga isale pihta andma.

„Kas sa pead silmapilk suu!“ kisendas ta pahaselt. „See kõlab ju nii kurwalt, et süda halédaks läheb. Parema hoolitse selle eest, et külmalilled tárkawad! Usun, selleks on aeg. Ja pealegi hakkab kohe soojem, kui teised ka külmetawad“

Aga waewalt olid külmalilled Kuldnoka esimest trillerit kuulnud, kui nad oma pead juba maapinnast ettewaatlilikult wälja pistsid. Muidugi alles rohelistesse rätikutesse mässitult, nii et neid weel ei nähtudki. Nad nägid wälja nagu rohelistes eod, millest Jumal teab mis kõik weel wõis saada.

„On alles liig wara,“ sosistasid nad. „Milline häbematus Kuldnokalt, meid wälja meelitada! Ilmas ei wõi ka enam kedagi usaldada!“

Siis tuli Pääsuke.

„Twii! Twii!“ siristas ta ja lõikas õhust oma pikkade, terawate tiibadega läbi. „Wälja, lollid lilled! Kas te siis ei märka, et noorherra Kewade juba siin on!“

Aga külmalilled olid liig ettewaatlilikud. Wötsid rohelistes rätikud ainult pisut eest ära ja waatasid ringi.

„Üks pääsuke ei too weel suwe,“ ütlesid nad. „Kus on sinu naine? Tulid siia wist ainult waatama, kas siin juba elada wõib, ja tahad meid nüüd ninapidi wedada. Aga nii rumalad me ei ole. Me teame, et kui pisut külma saame, siis ka mokas oleme.“

„No waata, waata ninatarku,“ siristas pääsuke, istus metsniku maja tuulelipule ja waatas ringi.

Aga külmalilled ootasid ja külmetasid. Mõned neist, kes õige kärsitud, wiskasid rätikud päiksepaistel peast ära. Kuid öösel hammustas külm nad surnuks, ja kuuldus nende haledast surmast lagunes lillelt lillele ning äratas igal pool suurt hirmu.

Wiimaks saabus noorherra Kewade — ühel imeilusalt, pehmel, waiksel ööl.

Keegi ei tea, missugune ta on, sest keegi pole teda ju ial näinud. Aga kõik igatsewad teda, tänawad teda ja õnnistawad teda. Ta läheb läbi metsa ja puudutab puid ning lillesid, ja korraga awanewad pungad. Ta läheb läbi lautade, lahtistab loomad ja laseb nad wälja aasale. Kuni inimeste südamesse tungib ta ja teeb nad rõõmsaks. On ta tulnud, siis ei jaksa isegi kõige wiisakam poiss enam koolipingil istuda, ja paljud wead ta kooliwihkudes on tal südame peal.

Aga seda ei tee ta korraga. Öö öö järele teeb ta tööd, ja esimesena tuleb ta nende juure, kes teda kõige enam igatsewad.

Nii sündis, et ta samal ööl, mil saabus, kohe külmalilled juure läks, kes waewalt weel suutsid oma rohelistes rätikutes püsida

Ja üks, kaks, kolm! seisis nad uutest walgetes kleitides ja olid nii noored ja ilusad, et Kuldnokad selle üle rõõmutundes oma kõige ilusamaid laule hakkasid laulma.

"Oi . . . kui ilus siin on!" hüüdsid külmalilled. "Kui soe on päike ja kui ilusasti laulawad linnud! Tuhatkorda ilusam kui mullu!"

Aga seda ütlesid nad iga aasta, mispärast see palju ei tähenda.

Kui maailm nägi, et külmalilled õitsesid, siis läksid mitmed kui meeletuks. Seal oli üks koolipoiss, kes juba suwist waheaega nõudis; ja siis lepp; see tundis ennast unustatuna.

"Kas sa siis minu juure ka warsti ei tule?" küsis ta. "Olen ju palju tähtsam kui need wiltsad külmalilled, ja waewalt suudan ma oma pungi weel kinni hoida?"

"Tulen, tulen!" wastas Kewade, "aga sa pead weel pisut kannatama."

Ja edasi sammus ta läbi metsa. Ja iga astel ilmusid külmalilled. Paksudes kobarates seisis nad Lepa jalal ja wahtisid häbelikult maha.

"Waadake julgesti üles," ütles Kewade, "ja tundke rõõmu Jumala päikesest! Teie elu on üürrike, sellepärast maitske seda kuni elate."

Ja külmalilled tegid seda. Nad sirutasid kaela ja laotasid oma walged lehed igale poole laiali, et wõimalikult palju päiksepaistet juua. Nad löid päid kokku, naersid ja olid ülilõbusad.

"Nüüd ei jaksa ma enam wastu panna," ütles Lepp, ja ta pungad puhkesid.

Leht lehe järele roomas wälja rohelistest kestast, puhkes ja lehwitas tuules. Kogu roheline kroon wõlwus maa kohal nagu hiiglakatus.

"Ah, on juba õhtu?" küsisid külmalilled, kelle meelest oli, nagu läheks ilm pimedaks.

"Ei . . . see on surm," ütles Kewade. "Nüüd on teil ots. Teiega ei wõi lugu teisiti olla kui teistega, ka kõige parematega maailmas. Kõik peab idanema ja õitsma ja surema."

"Surema?" hüüdsid paar wäikest külmalille. "Kas me siis juba peame surema?"

Ja mõned suured wihastasid.

"Oh küll teame!" ütlesid nad. "Lepp tapab meid. Warastab kõik päiksepaiste oma lehtedele ja ei anna meile ainustki kiirt. Kui inetu ja paha on ta!"

Paar päewa jatkasid nad kirumist ja nuttu. Siis läks noorherra Kewade metsast wiimast korda läbi. Tal oli weel waja käia saarte, tammede ja teiste wanaude raukade juures.

"Heitke ilusasti mullasse magama!" ütles ta külmalilledele. "Wastuhakkamisest pole vähematki kasu. Tulewal aastal tulen jälle ja äratan teid uuele elule."

Ja mõned külmalilled kuulsid ta sõna. Aga teised sirutasid päid edasi ja kaswasid edasi, kuni inetuks läksid ja pikad warred said, mida ilus polnud waadata.

"Häbenege!" hüüdsid nad lepalehtedele, "Teie tapate me ära!"

Aga Lepp raputas oma pikki okse, nii et pruunid pungakestad maha langesid.

"Kannatage sügiseni, lollpead," ütles ta ja naeris. "Küll siis näete."

Külmalilled ei saanud aru, mis ta ütles. Aga kui nad ju küllalt olid sirgunud, murdusid nad ja närtsisid.

* * *

Suwi oli möödunud ja talumees oma wilja koju wedanud.

Mets oli weel roheline, ta wärw oli ainult tõmmumaks läinud, ja paljudes kohtades paistsid roheliste lehtede wahelt kollased ja punased lehed. Päike oli oma palawast suwetööst wäsinud ja läks warakult woodisse.

Öösel uitis Talw puude wahel ringi ja tahtis näha, kas juba tema aeg ei oleks tulnud. Leidis ta mõne lille, siis suudles ta seda wiisakalt ja ütles:

"Oi, oi! Oled sa weel siin? Rõõmustan sind kohates. Seisa aga rahulikult. Olen hea mees ja ei tee kärpselegi midagi wiga."

Aga lillest käis ta suudlust tundes külm wärin läbi, ja kastetilgake, mis ta lehe all rippus, muutus jääks.

Sagedamini ja sagedamini jooksis Talw läbi metsa. Ta hingeõhk käis üle lehtede, nii et need kollaseks läksid, ja üle maa, nii et see tardus.

Isegi külmalilled, kes maa all peidus olid ja ootasid, et kewade tagasi tuleks, nagu ta seda oli lubanud, tundsid ta hingeõhku, ja külmaäärin jooksis nende juurtest läbi.

„Oh häda, kui külm!“ ütlesid nad üksteisele. Kuidas jõuame talwest üle? Wististi sureme enne ära.“

„Nüüd on minu aeg tulnud,“ ütles Talw. „Nüüd ei tarwitse ma enam wargelt ümber kolada. Homsest hakates tahan kõigile otsekohe näkku waadata, neid ninast näpistada ja nende silmist pisarad wälja pigistada!“

Ja öösel laskis ta lahti Tormi.

„Pühikõik puhtaks, kuuled!“ käskis ta.

Ja Torm kuulis sõna. Huludes tormas ta metsast läbi ja raputas okse, nii et need praksusid. Mis enam ei olnud elujõuline, kukkus, ja mis oli elujõuline, pidi paenduma.

„Maha kõik ehted!“ hulus Torm ja rebis lehed maha. „Nüüd pole aeg enast ehtida. Warsti tuleb lumi okstele — ja lugu muutub!“

Lehed langesid ehmatades maha, aga Torm ei jätnud neid rahule. Wõttis nende ümbert kinni ja tantsis nendega üle põllu kõrgele õhku ja sealt jälle metsa tagasi, ajas nad hunnikusse kokku ja puhus jälle iga ilmakaare poole laiali — nagu tal kunagi tuju oli.

Alles hommiku tulekul wäsis ta ja heitis puhkama.

„Nüüd olgu teil seks korraks rahu,“ ütles ta. „Nüüd puhkan kewadise puhastustööni. Siis tantsime jälle, see tähendab, kui teist siis weel midagi järel on.“

Nüüd läksid lehed magama ja katsid paksu waibana murupinna kinni.

Külmalilled tundsid mõnusat sooja ja küsisid üksteiselt, kas juba Kewade peaks tulema.

„Mul pole pungad weel walmis!“ hüüdis üks neist.

„Mul ka mitte! Mul ka mitte!“ hüüdsid teised läbisegi.

Aga üks neist wõttis südame rindu ja wahtis mullapöüest wälja.

„Tere hommikust!“ hüüdsid närtsinud leपालehed. „On weel pisut wara, armas preili . . . Kui seeteile aga kahju ei tee!“

„Kas see pole noorherra Kewade?“ küsis külmalill.

„Mitte täiesti,“ wastasid leपालehed. „Need on rohelised leपालehed, kelle peale suwel tigidad olite. Nüüd on meie roheline wärw kadunud ja meie ei wõi enam suurt uhkustada. Oleme oma noorust maitsnud ja küllalt tantsinud, teate. Ja nüüd lebame siin ja warjame maa sees olewaid lillesid Talwe eest.“

„Ja seni seisan mina siin raagus okstega ja kannatan külma,“ ütles Lepp tusaselt.

Külmalilled maa all kõnelesid sellest ja olid südamest rõõmsad.

„Need head leपालehed,“ ütlesid nad.

„Waadake, et weel selle peale mõtlete, kui tulewal kewadel minu pungad puhkewad,“ ütles Lepp.

„Ja muidugi, muidugi!“ sosistasid külmalilled. Sest seda lubatakse alati, aga peetakse harwa.

Mustad linnud.

Andres Silla.

Murelinnud, mustad linnud,
armutud ja hõelad,
piinawad mind päewal, öösel,
nokiwad kui nõelad.

Nokiwad mind armutumalt,
eal ei rahu anna,
hing ei enam tea seda,
kuidas wastu panna.

Ainult armas hea sõna
peletab nad ruttu:
selle eest siis mustad linnud
põgenewad uttu.

Warakewade.

Wene kirjanik S. T. Aksakow.

Miski on täitnud südame: midagi on õlgadele laskunud, minu murelikuks teinud, mingi püüd on minu wallanud, kuigi, tõelikult, ma midagi pole teinud, kuhugi igatsenud, ei lugenud ega kirjutanud. Kuid kas seal on tegu lugemise või kirjutamisega, kui lööb õitsele lõhnaw jasmiin, kui kaseurwad pakitsewad, kui sõstra mustad puhmad kattuwad awanewate kortsunud lehekeste walgja willaga, kui kõik maanõlwakud täituwad lillat, sinist, kollakat ja walget wärwi lumelilledega, kui igalpool roomawad maast torukesteks keerutatud rohulibled ja neisse mässitud

lillede õilmete-eod; kui kured hommi-kust õhtuni ripuwad õhus otse õue kohal, püherdades oma surisewates, üks-luissetes taewas surewates wiisides, mis haarasid mu südame järgi, mida kuulasin pisarad silmis; kui lepatriinud ja putukad wälja roniwad Jumala loodusse, kui liuglewad kapsa- ja kollased liblikad, kui pirisewad erilased ja mesilased; kui wees walitseb liikumine, maa peal lärm, kui õhk wärioseb, kui ka päiksekiir wäreleb, puurides läbi niiske atmosfääri, mis on täis elulikke algmeid . . .

Seda pead sa wõima.

Saksa luuletaja Cäsar Fleischlen.

Pea kõrgele ajada ja weepinnale tõusta ning kaldale ujuda — see on ainus tee! Usku ja usaldust luua iseenese wastu.

Usaldus enese wastu on jõud, ja jõud on rõõm, ja rõõm on elu, ja elu on töö, ja töö on wõit! Ja wõit on jällegi rõõm ja elu ja töö ja wõit!

*

Seda pead sa wõima, waata: ja kui see oleks ka ainult lühikeseks tunniks wahetewahel: kõik oma uksi sulguda! Ja mitte ainult wõõrastele, kes iga päew sinu elu wõtawad nii, kuidas nopitakse aasal lillesid, ka kõige armsamatele sõpradele, isegi naisele ja lastele — kõigi küsimuste ja murede eest, olgu need salajased või awalikud, ja ilma et keegi näeks, kuhu sa jääd või mis sa teed. . .

Ole iseendas, wiska kõik sõjariistad käest, ja kui see oleks ka ainult lühikeseks tunniks. Kuulata oma südant, koori enese ümbert loor loori

järele ja waata kord ringi oma sisemises maailmas. Ole laps oma lilleaias, mis täis kewadehiilgust! Rända läbi ta rohelised laaned ja joo jõudu waiksetest sügawuse allikatest, kust woolab sinu elu elu!

*

Ilusast paistest rõõmu tunda, ilma küsimata, mis selle all peitub, itusast paistest rõõmu tunda — õpi seda, ja sa oled õnnelik!

*

Jäägem truuiks päikesele, armsam! Meil ju muud ei olegi, kui meie ise ja päike! Ka siis, kui maru ta kord kinni katab!

*

Mis sa tahad! Mis sa kardad? See on ju ometi kewade, mis nii tuleb, tuulega ja pilwedega, ja tormiga ja wihmaga. . . See on ju ometi kewade, mis nii tuleb!

Kewade.

Wene kirjanik D. W. Grigorowitsh.

Aprillikuu hakkas lõpule lähenema. Kewade oli warajane, sõbralik; lumi oli ammu põldudelt põgenenud. Igalpool, paremal ja wasakul pool, kaugel ja lähedal, kõigil küngastel, kõigil nõlwakutel — haljendas taliwili, mida walgustasid kuldsed päikesekiired; piiride kitsad ribad olid weel tumedad; nendel laiutasid end metsroosipuhmaste asemel põdrasambla-kobarad, tõstes minewaaastased oma kortsunud, kuiwanud warred päikese poole; siin-seal poetas end läbi ja arenes pehmena — kui sammet — maasika leht. Kuid kui ilus oli juba wäljas! Ebaharilik waikus. Nii waikne, et ükski liblegi ei liiguta pead;

aga tunned, isegi kuuled, et kogu maa ja õhu ääretu awarus on täidetud elu ja liikumisega. Pingutad kuulmist, kuulatad aplalt . . . ja — imelik! — need helid nagu kajastuksid hinges ja lohu-taksid teda . . .

Igalpool on päikest: päike puurib põigiti läbi sageda tihniku, mis weel pole jõudnud kattuda lehestikuga; päike kõrwaldab metsade sügawikus röskeks mustunud lume jäänused; päike kastab palawate kiirtega põllud, kus läbi weel harwa haljuse helgiwad taliwilja uued eod, ja kollendawad mullused weel kõdunemata kõrred.

Wihm.

Austria kirjanik F. Kaltenhauser.

Sajab peent uduwihma, mis on soe, sest juunikuu külma ei tunne. Mina aga olen oma mantli kaeltaguse ometi üles löönud, sest niiskus, mis kaela mööda alla nõrgub, tekitab wastiku tunde. Mul pole warju kaasas. Tulin kolme tunni eest kodust wälja, siis oli ilm alles ilus — kui waewalt wiibu aega raskesti haige juures istusin, keda täna juba teist korda waatamas käisin, kuulsin wihma juba aknaruutudel, ja kolm tundi, mis ma woodi ees sügawas mures istusin, ei jäänud sadu korrugi vähemaks ega läinud üle. Seal ei pannud ma seda ju täheleegi; kogu minu tähelpanu tõmbas oma peale haige, aga ümbruses olewad loigud ja lombid tõendawad seda.

Wihmast hoolimata ei jaks ma käiku kiirustada — olen wäsinud. Wäsitatud wõitlusest, mida ma praegu surmaga wõitlesin. Wäsitawad ja ärritawad kuni kõlge peenema närwinarmani on niisugused raske mure ja äärmise waewa tunnid. Nii wäsitawad, et nad hingest kõik jõu wiimaks röõwiwad, kui niisu-

gune wõitlus wiimaks wõidurikkalt on lõpetatud.

Jah, ma tohtisin röömustada. See noor, wõitlew elu jääb alles. Wanemad tänasid mind selle röömusõnu eest peaaegu põlwitades, aga taewatütar Rööm seisab nagu lukus wärawa taga, helistab, aga talle ei awata. Hinges walitseb liig sügaw waikus, nagu magaks kõik minus. Hingejõud puhkawad. Tean seda. Alles homme, ülehomme wõin ma oma südames röömu tunda! Siis alles tean ka, missuguse röömu ma tegin ka täna kahele inimesele sõnaga „päästetud“!

Agas imelik! Kui surm minu tegutsemise wõidab, siis ei löö minu hingejõud wastu, siis jaksab minu tunne seda õudset walu kaasa elada, mida teised woodi juures olijad tunnewad.

Laternad põlewad juba teel. Minu ümbrus on waikne; kes wälja ei pea tulema, jääb selle ilmaga parem koju.

Agas nüüd katkeb rahu. Tuleb kuuldawale wankripõrin. Ta weereb minust mööda ja ta põrin kaob kustudes.

Natukese aja pärast uus eksitus — aeglesed, lähenewad sammud. Kes wõib niisuguse ilmaga väljas olla? Ah, wist „peab“, nagu minagi?! Üks mehekuju pikas, woldikas mantlis, pisut küürus, wist küll ju wana. Jah, sest sammud on ju ka aeglesed.

Lähemale ja lähemale tuleb ta. Miks ma teda waatan? Wõib olla sellepärast, et kaks üksikut oleme tänawal. Nüüd näen ma, et mehe pead walged juuksed ümbritsewad ja — ja, mulle näib, nagu oleksin seda nägu kord juba näinud — olgugi wast pisut nooremana. Kahwatanud, sügawasti krimpsus nägu. Ta silmade pilk läheb minust mööda; mees ei näi mind tähelegi panewat — siiski, nüüd waatab ta minu peale ja waatab minust ometi mööda — imelik!

Nüüd jääb ta seisma, peaaegu minu ees, ja tasakesi, monotoonselt küsib ta: „Kas olete teda näinud, herra, kas olete? Siis ütlege mulle, kus ta on!“

„Kes?“ küsisin ma masinlikult, sest weel ikka mõlgutan ma mõtteid, kus teda olen näinud.

„Willem!“ tuleb tasakesi ta huultelt.

Sel pilgul käib minust nagu wälg läbi. Kaks aastat tagasi oli see, ka ühel juunipäewal, ja tookordki sadas samasugust peent wihma — kui seda nime kuulsin ühe surija huultelt. Tundide kaupa oli ilus neiu surmaga wõidelnud, keda ta ise otsinud. Ta oli kihwti wõtnud. Ikka jälle olid ta huuled kesk surmawalu hüüdnud: „Willem! Willem!“ Ja weel wiimse hingetõmbega olid ta huuled ütelnud: „Willem!“

Tookord oli see mees seal woodi ääres seisnud, peaaegu surmawas ahas tuses, nägu higist nõretaw, ja oli üksikult kisendades palunud mind ja palu-

nud Jumalat! Ja oli ennast süüdistanud kõige walusamas süüis — tema kui isal! Tema pärast surewat ta ainus laps, sest et ta oma last sellele ei olnud minna lasknud, kellele ta tahtis, waid oli teda sundida tahtnud teisele minema, keda ta tütar ei armastanud.

Kalgi isa ja õnnetu elu eest oli õrn laps põgenenud surma. Kui surm noored silmad sulgus, oli mees hääbunult maha kukkunud. Mina ei olnud teda enam näinud ega temast midagi enam kuulnud.

Ja nüüüd wihmas seisis ta minu ees ja küsis minult Willemi järele. Kohkudes, waikides waatasin ma talle otsa. Wihm sadas tal kaelaugust sisse, juuksed kleepisid tal oimukohtadel. Nüüd äigas ta warrukaga üle märja näo, waatas minust kadunud pilgul mööda ja ütles pikkamisi, hääletult:

„Jah ma pean teda otsima — otsima — oma tütar! — ilusneiu on ta! — ta nutab — ma ei lasknud teda sellele minna, kellele ta tahtis — ja ta nutab — ja nutab silmad ära! Kuulen, kuidas ta pisarad woolawad — kuulete?“ — ta kuulatas ja näitas näpuga — „ma kuulen seda — ja ta hüüab teda! Ikka pean ma rändama, teda otsima — ikka, kui tütar nutab, pean teda otsima!“

Ja kurwalt jatkas ta wiibu aja pärast:

„Aga ta ei tule — ei — ja mu tütar nutab enda weel pimedaks! — Ta ei taha tulla, aga ta peab tulema — peab! Küll ma ta weel leian — jah, tõesti, ja siis — siis ei nuta mu tütar enam — ei!“

Ja naeratus lehwib ta näost üle, kadunud naeratus, mis tahaks rõõmus olla, aga seda ometi ei ole. —

Siis sammub ta jälle edasi, waim segane kaotatud tütre pärast.

Tee kodumaale.

Läti luuletaja P. Blau.

Mind kodumaalt unistus külastas
ja unenäos lausudes terwitas:
Sa tõuse ja toibu ja waata nüüd,
kust tee wiib kodumaale siit!

Ma tean, kust kodumaale wiib tee:
kus punades loojeneb päikene,
kus kaasikus tuuleõhk kohiseb
ja tee ääres ojake suliseb.

Kus omaksed seisawad waremail
ja igatsusnaer lehwib palgel neil
ja rõõm neid terwitab lahkena,
et rusuhunnikuid kullata.

Seal heliseb wäljadel Läti keel
ja kõigel kaunil on asu weel . . .
Kuis teed ei tunneks sinna ma,
mu kallis, kaunis kodumaa!

Sinn mere all.

Inglise kirjaniku Mag Pemberton'i romaan.

10

Kuna metsas sinatas udu riinudel lasus ja kopsude hingamist-geanist taustas, mõjus ta siin merirannikul peaaegu kõjutavalt, tugendas mere ringijooksu, oleks itegi kõige erema ja ahastavama inimese teinud julgeks, lõbusaks. Tsegi mina oleksin hea meelega taustinud, nii et mul tee palju waewa maksis, et võisin rahulikult ja kaineis jääda.

Sõjem ütles kapten Nepeen, et temaga olla lugu samasugune olnud, ja ta lihas juure, et tal wahel tunne olnud, nagu oleks tal tiitwad selga kaswanud, ja nagu et elaks ta sagugi enam maailmas, waid heljus õhus!

Need kummalised tunded waldasid meid ifka enam ja enam, kõige isääraltumad mõtted läbistasid meie pea, nii et meie aegumist täitja unustasime, mis põhjusel ja otstarbel meie üldse saarel olime tannud.

Westlestime walgusti ja lõbusalt üksteisega, jätme sageli seisma, et juitu rahulikult lõpuni rääkida, nagu poleks meil midagi muud teha.

Ja lord oleksime meie katlema hakanud, kui et jõudnud tohkuleppele tee walitus.

Kapten tahtis rannikule jääda, kuna mina puuselt ja kindlalt seletasin, et peame metsa minema, ja selles asjas et suutnud meie tohkuleppele jõuda, waidlestime kawa teineteisega, kuna metsa põgenenud õnnetud wõib olla wiimsetes hingetõmmetes maas lamast ja meid wõtsid.

„Mga miks tahate siis just tingimata metsa minna?“ küsis ameeriklane lõpuks kõige suuremas ärrituses.

„Miks?“

Küsimus tuli mulle täitja wotamatu, ja mäletan weel ülihästi, kuidas ma oma kaju pingutasin, et wõtsust leida. Miks? Jah, milleks?

Uimasena seisin kapten Nepeeni ees, kummi lõpuks tume aimbus omale tee murdis. Teaduswõjeta ja ilma iga kawatsuseta, hüüsin äkki:

„Ja mis sünnib Teie meeskonnaga?“

Kaanis täppea'selt mäletan weel, kuidas ameeriklane mulle rumalalt ja oimetult otja wõhtis, siis aegumist aineti aru hakkas saama, mitu korda läega üle otjaesse äigas ja lõpuks logeles:

„Jah — meeskond, nu meeskond —“

Nääd ärtas meis jällegi kohustuse hääl, ja meie jatkasime oma teed, kuid ainult pingutades ja palju aeglasemalt kui senni, sest olime juba täitja wõtsinud.

Õne minuti pärast olime metsas, tundsiime aga lope, et hingamine raskest läks.

„Kui en. kus näete midagi?“ pärstn iga filmapilt. „Beaksiime teid ju wähemalt kuulmagi, kui nad sin on — kas kuu lte eit midagi?“

Kapten seisatas, et ette poole kummardauid kaelaga kuulatada.

„Ei,“ ägas ta, „ma et kuule aiumstki heli —“

„Seal — seal — waadake ainult. Seal on nad randa läinud, kus t huiit paistab. Kas suudate weel sinna minna?“

„Katsume!“ wastas ta kindla häälega.

„Kutakem Horake mu käst kummi. Kuid ärge wõhtige sinna metsa, sest — Ei, ei, ärge waadake sinna, parem suiguge filmad!“

Kiskusn ta wõimalikult kiirelt üle wõitse wõjja, sest seal awanes meile tõepoolest kohutaw pilt.

Nõli kummi wiiskümmeend karielajat ja ligi sada lammas lamast seal sügawas unes.

Kuunwalgus langes heledalt walgetele, elututele loomadete, kes nagu kõige suurema kummitiku poolt kwiisse oiid raitunud. See kummitik oli surm ja suruata-walitus, mis heljus selle kohutawa pildi kohal. Hirmus!

Ja kui meie jootes minema ruttasime, tungis äkki — nagu oleks meile surm oma tulekust teatanud — üdini ulataw kisa õhtu — kirjatus naise suust, nagu ma weel kumagi elus polnud kuulnud.

„See oli naisierahwa hääl!“ hüüdsin ma kohumult. „Kas kuulsite, kapten?“

„Ehast!“ ütles tubit mees. „See on wist Gerirud Dolling, meie laewa arweameetniku tütar — ta et tohi sita maha jääda.“

Ja kapten, kes senni ainult hädawaewalt ja sedagi minu abil ja sul oli seisnud — pistis kui nool jooksu sinna, kust hääl, oli kostnud.

Järgnesin talle kannapealt. Nii jõubsin üle wälja, ja waewalt olime estimeste pöbaste wahel, kui juba oma ees nägime arweameetniku tütar, kes jootsis hullumeelsena edast-tagasti, nagu oleks ta oma filmawalguse kaotanud; taks wõitkest last hoibsid ahastades ta seelkust kummi.

Beaksin tõesti weel mitu tuhat penikoormat maha sõitma, kui tahtsin wabaneda selle kohutawa pildi ja ettekujutuse mõjust!

Kujutletagu pilt, mis kerks seal meie filmi ette, sinkjast uduist täideind metsa, kuu tondilikk walgust, kaugel ilmast, igasugu isiwilistatsoonist kusagil Wõitse ookeant warjatud saarel ja sur-

maritiigi läwel, ja sin tormas ringi imellus noor neiu, walges kleidis, ilusa kibaraga, mille ta wiist Partiiist oli toonud, ja tema kõrwal kals imekena last madrus-ülitondes, kes nuttes ja ahastades hoibsid teda seelikust, nagu seda teemad kõik lapsed, kes paluwad täiskaswanult abi ja kaitset!

Mõrtsukalik udu oli õnnetu juba jampsihoogu wihinud ja kõle kisa, mida ennist olime kuulnud — kõweles juba walmuhaiguse algusest.

Hüüdistu teda mitmekordselt, kuid ta ei kuulnud wõi ei saanud ma sõnadest aru; ta jooksis edasi, hüppas üle kive, kila edasi-edasi; meie kui hurbakserad talle järele.

Wõib olla, ei tunnud ta midagi, kui me ta kätte saime ning ta käsi kinni haarasime; ta liikendas wad kõledalt ja lauges siis maha.

Saarasin ta koha sülle ja hüüdistu ameerik-lasele:

„Wõtke mõlemad lapsed käärdwale ja tulge mulle järgi, kui Teie elu kallid on! Iga ainit wõib olla kallid!“

Kapten ei suutnud midagi enam wastata, ta hoigas ainult, kuid järgnes mulle siiski ja tegi nii, nagu kästud.

Nüüd ruttasime meie otsemat teed paadi juure ja kuna mulle tee kaunis tuntad oli, läksime meie mitte wana rada läbi metsa, waid otsekohe metsast wälja, pidi kaljurannikut koha poole, kus seisis meie paat.

Meil oli wiist ligemale pool Inglise peni-loormat ära kida ja juba näis, nagu jõualtime meie õnnelikult oma eesmärgile, kui meie — waewalt metsast wälja jõudes — waewalt paar sammuga oma taga nägime umbes 10 rõõwliit, kes meid, niitpea kuni meid olid silmanud — taga hakkasid ajama.

Nagu pärast kuulsiime, oli näig ja janu need mehed suurele ajanud, nad olid tulnud, et Czerny tagawara aitasid purustada. Neid oli oinud paarikümnelesti lahes paadis, et ta oma sõpru toidu ja joogiga warustada.

Metsas oli neie mõrtsukalik udu kallale tunginud, hulk neist oli maha kukkunud, teised olid laotanud mõtte selguse ja ei mäletanud enam, mis sihiga nad saarele olid tulnud; nad kolasid nüüd eesmärgita piik rannikut.

Waewalt olid meid näinud, kui juba neis ärtas wiha ja werejannu, nad liiskusid oma pikad noad wõõ wõhelt ja tormasid meile metsa kifaga järgi.

See, mida mõõda läksime — oli kitsas ja ja sügaw.

Mere poolt palistatsid teda kuu kinni lahetsa meetri kõrgusel kaljud ja maa poolt piirasid meid niitõrra äkilised ja järsud kiwimäed, et

meie ei päähemale ega paremale poole kõrwale ei saanud kalduda.

Rõõwliid jooksid meile järgi mõõda mere-poolseid kaljuseinu.

Jõudsid nad meie kohale, siis wõidid nad meile kas wõi kiwisid kaela weeretada. Ja et nad meile kord järgi jõuawad, selles polnud kahelust, sest neid ei taikistanud jooksmises mitte midagi, kuna meie rasket koormat kaapas pidime kandma, mis meie liigutusi tuntawalt pi-lemats tegi.

„Urge jääge maha!“ hüüdistu ma kaptenile. „Wõt olla, jõname weel enne neid paadi juure!“

Kapten lasti ühe polsi kae lahti ja lihtas polsi siis oma ette, et ta üksi edasi jooksetis; siis tõmbas ta rewolwri taskust, ja seda enese kõr-wale pannes hüüdis ta julgelt, kuiti kõheldades:

„Wõtke omale kindel siht ja püüde hästi tabada! Meil on kümme laengut, ja kui ta kals wõt kolm kuult ei tabaks, wõtme meie üle-jäänutega hiljem kergesti hakkama saada.“

Pean tunnistama, et ameeriklase külmalwewer-lisus mind üllatas.

Mina ja kops täis neetud udu, meie kätte wahel päästetud õnnetud, meie taga kümme werejanulist, hullumeelisi rõõwliit, ja ta ei kõ-nelenud põgenemisest, waid nõudis, et astuksime tagaajajatega mõttlusle!

Kuidas ma ka selle üle iganes ei mõtleks tõstast on, et ma oma elu eest sel õõl temale tänu wõlgnen.

„Number üks!“ hüüdis ta, ja kui järguulsel silmapilgul ilmus esimene rõõwel meie peade kohal — paigutas ta rewolwer, ja tõsine hitg-lasest merirõõwel weeres kolleedes meie jalgade ette „Number üks!“ kordas ta hõisates. „Seega on weel ühetja elus. Uha, kapten, nüüd on Teie kaks lord!“

Andsin paugu, ja walju kifaga lendas teine rõõwel alla, et esimese kõrwale magama heita.

Kõige imelikum selle asja juures oli, et rõõwliid, kuiti meie nagu linnud puuris seifime kafe kaljuseina wahel, meie paufude peale sõja-riistadega ei wastanud, olgugi et meie kals nende jelttimeest olime tapnud.

„Nad on sõjaristikuta!“ hüüdis ameeriklane „Nüüd ei tarwitse me enam hirmu tunda, sest kindlasti pääsime terwe nahaga.“

Kuid ülejäänud tormasid edasi, sest neid kait-ses parajasti kaljumürakas; nähtawasti oli nende edastungimise sihtis: meid kistasteed lõpul üllatada.

Samal ajal tuli metsast uus jalkkond rõõwliid, kes nähtawasti meie paufe olid kuulnud, ja waewalt silmitsid nad oma kifawaid hulwaid kaaslasi, kui nad samati hakkasin mõitgama, et uendega ühinedes — kistasteest wäljapääsu

oma kätte saada, mis meile lähendas elu ja pääsmist!

Ja tagajärgideks polnud meil enam mingisugust mõimalust; kui tahtsime elada, pidime ebasõbralikult ja omale kas mõit tee rajama üle rõõmlite surmuhõbede!

Hingelbades jäime seisma, umbes viiskümmend sammud rõõmlite eemal, kindla otsusega, et meie ei tagane, ja kui peaksime isegi oma elu jätma.

Äkki sõhwas hele valgusjuga läbi pilkase öö ja kõmas paud, kuid mitte kaljuhärjalt, kus Dollu oma kuulipüstaja kõrval wahil seisid, waid merelt, kus seisid Czerny jahilaew ankrus.

Czerny lasti oma meeste peale lasta, ja shrapnell tuktus just jampswate nabikaelte sekka.

Kui shrapnell lõhtes, tuktus kuus mõit lühisa rõõmlit maha, mõned neist nii põhjalikult, et nad ülestõusmise igaweksleis unustasid.

Nende kaaslased aga ähwardasid hingelbada metsiku kisa saatel rusikas käsil jahilaewa poole, ja siis põgenesid nad hambaid kiristades metsa, kuhu neid tagasi kihutas halastamatu leiwalja.

Jõudsin oma paadi juure ja kuskustime oma raske koormaga pooluimastena pinkide wahel.

Kui jälle enam-wahem toibunud olime, nägime meie, et meie ja saare wahel oli juba kaunis suur wahetõrje.

28

Kuusikümmend tundi hakkawad lõpule jõudma.

Samal päewal, kell üks öösel.

Waewalt olime paadis jälle meelemärgusele tulnud, kui juba tahesime, et saarelt olime lahkunud, ja ma arutasin kapten Nepeeniga, kas meie ei peaks weel kord tagasi minema, et näha, keda seal weel päästa.

Rõõmlid, keda Czerny shrapnell latali oli peksnud, ei tuleks meie kindlasti enam kallale. Seega oleks meie teine maandumine palju hädasohutum kui esimene. Rõõmlite eest, kes ühritsid Czerny jahilaewa ümber, ei tarwisenu meid hirmu tunda, sest kui nad ka mõtleksid meile kallale tungida, sundaksime meie kiiremini jõuda warjawa rahnu juure, kui nad lastekaugusele. Ja teiselt, jii oli ka Dollu oma kuulipüstajaga sõnake selka rääkida.

Kuid rõõmlid ei lawatsenu wist uuesti meid taga ajada.

Nad ümbritsesid jahilaewa saagiahnete metsloomadena, mõib olla, et waritseda parajast momenti oma isanda häwitamiseks.

Sest neil polnud ju teist walfut: kas laew mõit saar, mõib olla, ka nälasurum, sest mõimata oleks olnud arwata, et Czerny neid näija wafu on warustanud, liati, et toiduaineid isegi wist jahilaewal kuigi palju polnud.

Kindel oli, et merirõõmlite saatuse ja tulewik isegi weel palju kurwem ja lootusetum oli, kui meie oma, sest meil oli wähemalt midagi süüa ja jua, meil oli wähemalt koht, kus mõisime waheldamisi wäija puhata, meil olid sõjariistad, et end ja oma kindlust kaitsta; neil aga polnud midagi!

Ja kuna neil midagi polnud kaotada, siis oli ette näha, et nad kõit, mis mõimalik — teewad, kui ainult keeled kärsimiseni pingule ru jõudnud . . . üksteist, kas ka luletungit sihiks on meie kindlus mõit aga Czerny jahilaew.

Selle kafe mõimaluse üle mõtlein ma parajasti järgi, kui äkki jahilaewalt uus valgusjuga sõhwas. Eespeale nägime kuui, mis umbes viiskümmend sammud metsi eemal wette julpatas . . .

Czerny oli meid tähele pannud ja tahtis meid häwitada . . .

Metsiku kisaga kargasid rõõmlid oma paadides püsti ja rawutasid ähwardades rusikaid.

Sis mõisid korm paati kurji meie poole ja lendasid meie poole tulema.

Samal silmapilgul sõhwas kolm wälju ühel ajal jahilaewa lael, ja suured shrapnellid wihisesid järgimööda meie kõrwades mööda; wimane lendas waewalt kümme sammud eemal meile, ni et laialipaistaw soolane wesi meid kõiti niisutata.

„Ehast, poisid! hüüdsin ma ja haarasin, samati kui kapten Nepeen, aeru järgi.

Nüüd aerutawime meie juba neljakesi, Ameerika madrus, Seth Barker, kapten Nepeen ja mina. Peeter Bligh istus tüüri juures.

Sõit läks kiirelt ja otsemat teed kaljukindluse poole. Meie raat libises kergelt üle silleda weepinna, weelgi kiiremini aga merirõõmlite paadid, kus igas paadis aerutas kümme meest, kelle jõe muutis kahelordjeks meesid kättemaksuhimul.

Oli dubne, keda pöörast sõimu ja kirumist pealt kuulata, mis iga silmapilk meie taga kõstis. Kuid hirmu ei tunnud ükstei meie seast.

Meie teadsime, et terawad ja truud silmad meie üle walwawad, ja häda rõõmlitele, kui nad jõuawad kuulipüstaja lastekaugusse!

Need aga teadsid seda ka, ja mida lähemale meie jõudsin oma kaljulinnale, seda enam jäid nad meist maha, ja me mõtlesime juba, et oleme ilma kahju ja hädata jõudnud oma eesmärgile.

Ruth wõimasel silmapilgul veel saatsid meile rõõwliid kuuli järgi, ja järgmisel silmapilgul läi Ameerika madrus aeru käest kuktuda, kuna ta ise äkki aerupingilt langes, nii et ta peaargu merde oleks suljatanud.

Ta ei suutnud isegi ohata, mõrtsukalik kuul oli südant tabanud! —

See oli teine, kes andis oma elu Ruth Fortbergilli eest. —

P ü h a p ä e w a l, k e l l w i i s h o m m i k u l.

Wilmase kolmekümne tunni jooksul polnud ma, nõnda ütelda, sugugi maganud ja nüüd, kus otsustamine oli saavutanud oma hartipuu, ei oleks ma suutnudki magada, ja oleks mul jelleks isegi õhtu küllalt olnud.

Kardan, et saame teise ilma. Rõõmu palamus, lastalt lentjiv meri, naerdes fukeidamad tormilinnud näiwad kõnelewat iluamunustest.

Mõllen parajasti järgi, kas oleks see parem wõi halb, kui saaksime kõwa tormi, mis wärskendaks ja puhastaks õhtu.

Rindlasti häwitaks ta merirõõwliite paadid, ja midagi poleks kergem kui see, et nurjatud seejuures hukkuwad; tsestest küljest polnud aga ka wõimata, et torm saare wabastaks udu käest, ja et sel puhul rõõwliid seal kindla asupaiga leiatsid.

Ja mis siis?

Neid oleks siis nelikümmeend kuni wiiskümmeend meest ühe wastu, ja kui nad saarel peale selle veel toidunaineid leiatsid, siis wõiksid nad ajajookjal terve rea kallalelunge organiseerida, millele meie loomulikult enam wastu ei juuda panna.

Kuid ästais kõik, saatusse ratast on weereemas, wõib olla, osustub juba homme, kes tõstetakse kõrgustele ja kes paisatakse sügawikku.

Rahvluste ja lootuste tõus ja mõõn tuletab meele murdlainte piitsutatud merd, mil wõike inim-mõistus püüab ilma tükrita ja aeruta ennast maksma panna.

Ja paljude murede ja kartuste kiuhte olen õnnelik, jah, weelgi enam, pole wiist amustki inimest ilma, kellega tahaksin oma oluforda wahetada!

Kolm tundi tagasi, kui meie paat jõudis kaljurahu juure, ja meie jurmaaunud madruse ning magawa tütarlaps ühes lastega randa toimetamine, oli Duto Fortbergill eimene inimene, kes mulle kae u. atas, oli ta hääl esimene, kes mind terwitas.

Ja ta hääl oli mulle kõige armsam muusika, nii et ma silmapilkselt unustasin kõik nähtud waewad ja hädad, sest tema õrnast küsimu-

sest, kas minuga midagi juhtunud, kostis ta armastaw, tänulik süda.

„Jasper,“ ütles miis Ruth tase, „Teie ei olnud siis see, kes — Ah, Jasper, Teie ei olnud see —“

„Astusin paadist wälja, ja kui ta mu käest kinni kahmas, tõmbasin ta endale weldi lähemale, siis aga, oma teguwõisi üle õhmatades, lasin ta kae äkki lahti ja wastasin:“

„Ei, miis Ruth, see polnud mina, waid see waene pois. Aga „Jumal tänatud“ ei tohi meie seepärast ometi veel ütelda, sest ta täitis oma kohust ausasti ja attas isegi mind minu kojustuste täitmisel!“

Miis Ruth pööris kõrwale ja waatles kaua ja waikides merd ning jahklaewa, kus itka veel jähwiisid walguisjoad ja merepinda kuulwihmaga lasteti.

Nägin, kuidas ta südametse äksteifega wõitlesid lootus ja kartus, hirm ja rõõm. Ja kui teda nägin nii sõnatuna oma ees, siis tundsin ma, kuidas meie hinged äksteifese lähenejid.

„Jasper,“ lausus miis Ruth lõpuks tase, „Teie ei wõi mulle ometi feelda, et rõõmu tunnen, Teie ise andsite ju mulle selleks õiguse. Jälgisin Teid pitksilma abil, kui saarel maandusite, ja tundsin hirmu, kui Teie nii kaua tagasi ei tulnud. Nüüd on wimunud selle mõrtsukaliku udu käest, ütlesin ma endamisi. Siis kuulsin ma pauke, nägin paati astumaid warjusid — ja siis — oh, Jasper, — seal õhtasin ma õnnelikult, sest ütlesin endale, et pimedus ei wõi igawesti kesta ja et isegi kõige pikem õõ peab kord ruumi andma koidule!“

Jällegi haaras ta minu käest kinni ja surus selle wastu oma palet.

Mulle aga näis, nagu oleks neetud saar, sama kohutaw kui imestuswäärt merealune linn, mere alla kadunud ja tõeliku elu tõõstius aset annud unelmate ilmale, kus — unem tähendab ainult õnne ja rõõmu!

E s m a s p ä e w a l, k e l l k u u s h o m m i k u l.

Ma ei saanud magada ja läksin jälle üles kaljutippu, et wahti p. dada.

Seal kohtasin wana prantslast, kellega jutlu alustasin, kuna teised magasid.

Stuhtin ta käest, kui taua wõits uneaeg kesta, ja kunas algab uuesti poikseae.

Rud Clair de Lune raputas ainult pead, nagu ei reaks ta selle peate üdregi wastust. Siis kostis ta:

„J: sand Jumal hoitku selle eest, et uneaeg lõpetas sest mis lähetsid rõõwliid saarele tagasi ja meie — meie oelime kadunud. Beame palwetama, et praegune wuuford ebaji testaks.“

Meie toiduainetest jatkub kolmeks nädalaks, võib olla, isegi termeks kuuks, seega võime meie oodata. Kuid kui uneaeg lõpeb, mis siis? Jõuab Teile laew päralt, kapten, siis meelitavad meriröövlikud ta lõksu ja pistavad tule otsa. Peame palvetama, kapten, et päitseag oma tulefuga wiivitaks — ja nimelt kaua —

Wahkelt mõtlejin, et wanal prantslasel on õigus. Kellel oleks sellest kasi, kui uneaeg äkki lõpeb? Ainult neil, rööwritel, kes saarele tagasi wõivad minna.

„Wiibime praegu ahastawas olukorras,“ ohkasin ma, „ja ainult Jumal võib teada, kudas asi kord lõpeb. Et mister Jacobiga õnnetus on juhtunud, selles pole enam kahtlust. Võunatäht puhkab wist mertpõhjas ja kindlasti on ta kogu ta meeskond hukkunud. Kuid isegi oletades, et meeskond eluga on pääsnud ja möödaõlitma laewa poolt Ameerikasse kaasa wõetud, mis siis? Kust wõtawad need mehed uue laewa? Selle peale pole waja mõeldagi, sest seal on abi et tule. Teile ütlete, et meil jatkub toiduaineid kolmeks nädalaks ja et majna-hoone kondensaatorites on küllaldaselt joogiwett. See seisukord aga ei wõi ometi kolm nädalat kesta, waid peab kindlasti palju warem lõpema. Kui kannatame häda ja wiletsust, siis on see nende teiste juures veel palju hullem, — nimelt rööwliste juures, kes Czerny jaht-laewa järele on piiranud. Täna wõi homme annab neile nende kastiha wõib olla veel toitu ja wett; kui ta aga sellest tüdineb, nagu see ju kindlasti kord sünnib, siis hakkawad ta meriröövlikud mässama ja — ma usun, Clair de Lune, meie saame peagi wist näha päiw, kus kogu saltkond lõstab mässu oma juhi ja kastiha wastu“ —

Prantslane ei wastanud koha. Juba pilemat aega waatles ta pilkfilma abil jahilaewa, mille ümber paadid eritise elamuslega keerlesid. Lõpuks ütles ta pead wangutades ja murelise häälega:

„Jahlaewalt antakse paatidele püssi ja lastemoona — ja nüüd jagatakse toiduaineid. See on halb märk, kapten! Niipea kui rööwlikud on sõõnud, tungiwad nad meile kallale. Ja miks ta mitte? Mõni neist peab surema, selles poole kahtlust, ülejäänutel lähed ettewõtte korda. Ja ükski ei tea, kes teise ilma peab kolima ja kes eluga pääseb. Teile pea eest maksab wist Czerny head hinda. Kogu ta warandus asub siin meie all, miks ei peaks ta katset tegema, et kord siin jälle peremehena walitseda ja talitada?“

Jumestades wõtsin pilkfilma oma kätte ja jõudsin arusaamisele, et wanal prantslasel õi-

gus on. Weel ikka jagati laewalt püssi ja lastemoona, ja mis selle eesmärk oli, sellest wõis iga laps aru aada.

Üdse hädaohu ja kättemaksu teadus lõid kastiha ja wõjude wahel tugewa kaitse- ja sõjalüüdi.

Kõige pealt pöid nad jälle muutuma kaljurahnu isandateks; kui neil midagi omawahel tuli arutada, siis wõis seda ju ka weidi hiljem teha.

Õjalgu oli waja ühisel jõud lahingusse minna, nimelt: meie wastu.

See on lõpu algus,“ ütlesin wanamehele. „Meil pole tegu hariliku inimesega ja oletus, et ta ilma wõitluseta loobub linnast, mille me wägivaldselt tema käest oleme kistunud — on täiä aluseta. Peale selle on Czerny ka wäga waimukas, et mitte ütelda geniaalne mees, sest kuidas muudu oleks ta mõtte peale tulnud, et ehitab mertpõhja ehtsa rüütlilosji, kus ta end toidab hukkunud laewade keredest, nagu mõni raisakull? Ilmas on palju Edmund Czernysid olnud, kuid seni veel ainuski, kes temaga end tohiks wõrrelda, ja kui suudame teda praegu wõita, siis on see ainult saatuse eritine lahkus meie wastu, mitte aga meie oma jõud ja waledus!“

„Ei, harilik mees ta ei o'e, selles pole kahtlust,“ oli ka Clair de Lune nõus, „ja ma ei teaks kedagi, kes end temaga tohiks wõrrelda. Kolmteist aastat tagasi on ta selle koha siin wälja walinud, ja juba terweni kolmteist aastat rüüstab ta siin suurejooneliselt laewu. See rahnuritas saar tähendab aurikutele ja meeskondadele suurt hädaohu. Jaapanis kuulsin ma esimest korda Czerny't ja tuln siis ise siia, et asjalooa kohapeal tutweneda. Nägitsakse ka, ta olla uneaja läbi teinud ja nüüd poole aruga. Siin saarel kogus ta lõit oma warandused. Rõgemata leidis ta selle rahnu, kus praegu seisame, ja wõttis nõuks, siin uneaega üle elada. Ta lõi siia inseneerid Ameerikast ja ehitas omale suurepärase merealuse linna. Raua wiibis ta siin üksi, see on: oma rööwliste seltskonnas, kuni ta lõpuks ühel heal päewal omale naisje saarele lõi. Ah, kapten, kuidas kahjatesin ma seda imeilusat naist! Kui raskest on see kannatanud! Ja ainult seepärast, et ta niipea kui teada sai oma mehe suritegudest, wihtama hakkas suuri rikkusi, saart ja isegi oma meest, selle käd werega olid märitud. See tähendab ta itiwiihimise esimesel kuul, ja ma wartsesin alalopmata ta pärast, sest kunagi ei tulnud keegi Euroopast proua juure, jah, isegi keegi ei küsinud ta järgi.“

**Esmapäeval, kell kolm õhtu-
poolikul.**

Õidafime oma sõjandufogu-koosolekut suures saalis ja leppisime kokku, kuidas meie end suure kallaletungi vastu kaitseme.

See kallaletung leiab wist aset õõsel.

Meie kõit oleme armawisel, et Czerny meie hilja õõsel kallale tungib, et kõit neid eestistusi kajutada, mida talle pakub pilwine, tähtedeta taemas.

Taemas on nii pilwine, et waenlane ei wõi orwestada ei kuuwalguse ega ka tähtede hõbeläikega.

Wõimalik on, et meid kessõõni lsegi weel torm tabab, mis aga mitte tõenäoline ei ole.

Ah, kui tuleks äkiline torm! Siis wabanefime korraga kõigist rõõmluust, kelle paadid purunefid vastu kaljurahne!

Sellega ei saa meie aga arwestada, ja peame kui ettemaatlikud inimesed kudagi ennast ette walmistama kallaletungi puhuks.

Pärast õõiti magasin ma weidi, ja esimene teade, mille vastu wõtsin, oli et neli mäsulisti, kes asuti alumistes kätudes — on end tingimusteta alla annud.

Esimese kahe truuduses o en juba weendunud, ja ma loodan, et meie uuedki kaasla ed meiega koos tööle astuwad jenni, kunni meie foodustab õnn

Ülejoõ situb ütlesid, et all astub ainult weel Keis Denton kuid jelle mehe vastu me hwi ei tunnud. Niipea kui ta nälg ja janu nõrgats on teinud annab temagi wist alla.

„Etsalgu saadame need mehed marinahoonesse, et nad seal wuld õhutaksid.“ ütlesin ma sõjandufogus. „On neile elu armas, siis teewad nad seal tööd ning ei tee wähematki katset wastuhakkamiseks; wastasel korral põmmutame neile kuulid terešie.“

Kõit olid nõus. Ma jatkasin:

„Arwan, kapten Nepeen, Teie peaksite kolme mehega efimest wärawat kaitsma. Siert pole seal juttu kaitsmiesest, waid ainult walmisest. Niipea kui näete lähenemaid paate, teatage sellest meile ja me sulume raudusse waenlase nina ees. Edasise töö toimetab kuulipüstaja, kel wõimalus on niihästi rahnu kui ka kaanati hoida. Kaks meest tulewat peateegi jalale, kuit nad terwe trepikõja üle wõiwad waliisfeda. Järgmised kaks meest jätame miss Ruthi juurde, et nad tarbekorral seal abiks oleksid, mida aga wist waja ei lähe. Meie ülejädnud kaitseme merepoolist peawärawat. Sinna jääme käl ainult kolmelefi: Dolly Benn, Peeter Bugh ja mina; kuid sellest arwust jatkub ilusti, sest peatöö teeb siin kuulipüstaja, ja kui waenlasel korda lähets tähelepanemata maanduda,

siis ei kaitsets peawärawat isegi kaksikümmend korda enam mehi. Kartusets pole põhjust. Wõime ju ka selle asjaoluga arwestada, et Czerny mehed on arad ja et nad wistawad oma kaitsijat; meie aga annab hea asi, mille eest wõitleme — julgust ja tugewust!“

„Diglase karistuse ja kättemaksu hea asi!“ lausus kapten Nepeen kindla häälega. „Jah, miister Begg, nüüd maksame kätte nende sadandete tublide merimeeste eest, kes siin kaljudel alatult on pidanud bukkuma! Selle eest meie wõitleme, ja kui peakfime ka jurema, siis teeme jeda surmapõlgawalt, nagu see on omane õiglastele ja julgetele meestele!“

„Namen!“ õhkas Peeter Bligh ja temaga ühes kogu nõutogu.

**Samal päewal, kell kuus õhtu-
poolikul.**

Miss Ruthi salooni kõrwal asuwas suures õõgis saalis wõime kõit koos lõunat, õigemini õhtu õõiti. Meid oli neliteist inimest lauas, keda kõiti ühendas ühise hädawõu teadmus: meie ei olnud ei karmad ega ahastuses. enne-mini lõbuwad, kui ei meid ainult ehk paar tundi weel lahutasid kõige suuremast hädawõust.

Weel kunagi po nud Ruth nii eiaw olnud, kui sel õhtul. Nagu ei arwardaks meid sugugi suur hädawõu ja nagu ootaksid meid ainult rõõm ja lõbu, nii lõpmata palju naljatas, wesis ja naeris ta.

Minu kõrwal istudes, waatas ta mulle ajuti oma sügawate fineste filmadega otia, millest mulle midagi vastu heikis, mis oli mulle kallim kui kogu elu, ja see suures sofiistas ta alati nii tafa, et ma sellest waewaga aru jatin.

„Oh, Jasper, Teie jaate weel näha. kõit läheb hästi!“

Sellest, mis meid idapoolt ahwardas, ei rääkinud ükski sõnagi. Kolm wäikest pranslannat libisesid ja karglesid meie ümber — kui merineitsikute kolintäht, — ja ma näg'u üldiselt, et Dolly Benn ja wäike Notamunda sugugi ei mõtelnud minewiku ja tulewiku peale, neile jatkus ilusast olewikust, mille päitfjelget rõõmu ei eisttanud mingisugune ubuloor.

**Esmapäewal, kell üksteist
õõsel.**

Juba ligi kaks tundi oleme siin ülewal. Weel pole midagi juhtunud. Clair de Lune ja Peeter Bligh seisawad ühes minuga trepi juures, mille juure wõib pääfeda lähest, kuna Dolly Benn ja Seth Barter suurtäht oma kätte on wõtnud.

Pimedus on nii sügav, et waewalt midagi wõib näha; uduga laetud horitfondilt erineb isegi Ken-saar ainult musta punktina.

Sinna mere all oleme kustutanud kõik lambid, ja meie linna ümbrus on sama pilkafelt pime, kui kõik teisedki rahnud.

Gerny jahilaewast pole midagi näha, ja ka paatidest pole järgi. Ning palaw, hingemattew tuul, mis mis meile wahetewahel wastu nagu paiskub — ei too meie sõrwa juure ainustki heit.

Kõik kolm lamame meie kaljude wahel, wõimalikult laetud kohal, meie läheduses on maha pandud toitu ja jooki, sest keegi ei tea, kui kaua wõitlus ühes joores wõiks kesta. Peale selle on siin neli wõi wiis laetud püssi ja terwe mägi lastemoona.

Mis küljest wõiks läheneda hädaoht?

Kas tulewad pörgulised igast küljest, wõi lähenedab nad ja taja salaja meie juure, et kallele tungi äkki ja mitmelt poolt alustada, wõi tungiwad nad lord siit, lord sealt efile? Wõi lajewad nad meid nii waikfelt maha, et meie neid isegi näha ei saa?

Nende küsimuste peale ei osanud meie wastust leida.

Mu kaas'ased küübid minult koju aeg: kapten kas näete Teie midagi? — Ja ma wastasin alati: Ei, mitte midagi! — Pilkasus lähab ala tihetamaks, ala kojutawamaks.

E s m a s p ä e w a l, l e s f ö ö - t u n n i l.

Ikka weel asume kaljulatusel ja ikka weel ei kuule ainustki heit.

Dolly Benn, kes on poolhaige ärrituselt ja otami eist, lamab poo unes kwide otjas Seth Barter on liikumatu kui kivi ja nõjatub wastu kalju'eina; wana Cair de Lune näib tõesti magawat, kuna Peeter Bligh ühes minuga wahib ükshilmi merele.

Kui kaua weel kestab see närwewapustaw, julm ootamine?

Kas leiab meid koit weel samal paigal ja kas kestab see pöörane teadmatus hommegi weel samati edasi?

Ei, ei!

Keset häädletut waikust sõõstab äkki punane wäli läbi õõ pimeduse ja teraw mürts paneb lämmatawalt palawa õhu wärtsima.

Särgmüel filmapilgul oleme kõik jasal ja hüüame üksmeelselt:

„Oleme walmis!“

Kuus kümme tundi on möõbund. Sõpuarwe filmapilk on kääs.

24

Tõrjume tagasi teise tormijooksu.

See oli püssipaul. Ta tuli alumiselt rahnuilt, kus seisid kapten Nepeen. Kõhe kõlas merelt kallaletungijate wastus.

Olime seda muusikat oodanud — täis igatust ja kärstust keset heititut, pilkafelt õõd!

Kallaletung pöördub alumise wärawa wastu, ütlesime üksteisele. Küllap sellest meile kapten Nepeen teatab, ja muu osa toimetab kuulipüüstaja. Kõik juhtus nii, nagu arwasime.

Kuigi pimedus oli nii sügav, et meie waewalt kümne sammuga kaugusele wõisime näha, olime end päewal nii hästi harjutanud, et meie ilma waewata kuulipüüstaja alumise rahnu peale wõisime juhiida. Kuigi meie isegi sealseid kontuure ei näinud.

Andsin kapten Nepeenile kaks korda kolkupetit märgi ja kaks korda wastas ta mulle, selle märgiks, et ta oma meestega juba warjatud on.

See peale andsime kuulipüüstajale sõnadiguse, ja õine waikus oli forraga lõppenud.

„Edasi, Dolly.“ hüüdsin ma kärstult, „Mõtle süüta mahatapetud merimeeste peale! Edasi mu poeg! Homme on meil wähemalt rääkida, mis täna õõ el korda laadetud!“

Hõiske oli Dolly wastus; näis, nagu loeks, ta astet ülesannet, mis ta kätte on usaldatud — lopsamänguks.

„Rõõmale!“ kiskendas ta rõõmsalt. „Nuttu, Seth Barter, olge mulle abiks, et laaksime kojumajasna ümber pöördma. — Mit! Ja näib wõib tants alata. — Ah, kapten Begg, milline suurepärane õõ!“

Kojumajani hakkas ragisema, ja iga nõksatus telitas meie südames lamajuguse wastu-kaja kui armastatud tütarlapse jansõna. Ükski meist ei rääkinud sõnagi, isegi lobiseja Peeter mitte.

Praegu üleelatawad minutid olid kõige õelamad, mida kunagi elus oleme näinud. Nad täitjid meid murega.

Meie ei näinud midagi läbi pilkase pimeduse ja ei teadnud isegi, kas meie kuulid tabawad wõi mitte.

See kahtlemine ei kestnud igatahes kaua.

Rõõmlid, kes meie kuulidest langejib, meie ei näinud, nagu me ka merel edasi-tagasi sõeluwaid paate ei silmanud; selle asemel aga kuulsime ala korduwaid surmarõõgatusi, metsikut ja wihast kirumist, mis kõlas waljumini kui kuulipüüstaja kõle ragin.

See hirmus ragin oli seda kojutawam, kuna meie oma lastmise tagajärgi ei näinud, waid

ainult ta kohutawa mõju vastufajadega pidime leppima.

„Kõik läheb hästi,“ ütlesime üksteisele, et end vastastikku julgustada. „Gzerny mehed tungisid alumisele wärwale kallale, kus asub kapten Nepeen; kuid kuulipuistaja pühib nad paljalt kaljult minema ning puhastab kogu lahe nende paatidest.“

Nüüd aga algas püüsilaskmine merelt. Merirööwliid awasid tule kuulipuistaja peale, nii et kuulisid kui jääpurikat vastu ta raudlatet sadasid ja alalõpmata meie kormale ja meie üle wihitised.

Mõlemad lahed põlesid sõna tõttes mõttes leekides, niipea kui jälle uus kogupaut sähwatas; kuid hehkivale walgusele järgnes koke jälle sügawpime õõ, kuna merirööwliid kogu aeg merel edasi-tagasi liuglesid, et mitte kuulipuistajale sihvõtmist võimaldada.

Ja need närud lasid eeskujulikult; oleksime meie — Dolly ja mina — ainult küünewõrra teraskatte tagant wälja tulnud, nad oleksid meid kindlasti sada korda tabanud.

Seitse korda korrali kallale tungi alumise rahnu vastu, ja seejuures ei lastnud waensane kunagi alumisele ühsele, waid ainult meie pihta, sest ta teadis, et alumise wärwata kaitstjad juba ämmu warju on pugunud.

Ja nagu ei oleks neid mitte sada wõi kakskata, waid wähemalt tuhat, nii kuulsime nende meelikut kisa, jumalax allatut wandumist ning kõigest üleulatamaid kommandojõnu, mis wiimasel järgnesid harilikult kogupaugud, mis meid n. ü. kuulirahega üle küllsid.

Umber kümme korda anti meie peale kogu-tuld, mida alati saatis meelil wihatisa. Ja juba järgmisel filmatilgul walitses merel alati jälle surmawaitus, naga et leiduks seal ainuski inimhinge.

Mis ka iganes all wärwata juures oli sündinud, kindel oli üks, et kallale tungijad oma ette wõtte tarbetusest aru on saanud ja seepärast tagasi on tõmbunud.

Kuid Dolly, kes ikka veel kuulipuistajaga töötas, nagu ei teaks ta midagi ja poleks midagi kuulnud, jatkas mere ja kaljude puhastamist.

„Nüüd jatkub, mu pois, kas kuuled?“ hüüdisin talle ja raputasin õlast. „Lõpuks teeb veel merest sõela. Lõpeta kord järsutamine.“

Dolly pühkis warrutaga üle otsaesise ja jättis masina rahule.

Paar minutit hiljem kuulsime kapten Nepeeni alumiselt rahnult wihistawat, mis oli märgiks, et ta mehed peidust wälja on tulnud ja kõik korras leidnud olewat.

Seal polnud seega midagi enam karto, kuid seda raskemaks näis meie asi kujunemat.

„Tähele panna, poisid!“ jostistasin ma. „Nüüd algab alles õige tants!“

Kiiresti ja ilma mürata pöörasime kuulipuistaja ümber, nii et ta nüüd kogu lahte wõis walwata, ja siis ronisime meie, Beeter Bligh, Seth Barter ja mina — alla mere ääre ja hakkasime kaljude tagant weepinda filmitsema.

Weel praegu näen neid kahte tublit meest oma kormal, kunten raskeid hooti karmaid hingetõmbeid ja tunnen waerawikast närwipinget, mis meie kõigi peal lasus.

Meie ei näinud midagi, oletasime aga, isegi tundsin, et rööwliite paadid lähenewad meie aegamisi, kuid kogu aeg. Merulõõke meie ei kuulnud, wõib olla, et aegutanud nad üldse mitte, waid libisesid ainult käte abil lähemale. Ja ometi teadsime meie, et nad lähenewad.

Sest ainult siit, ainult selle wärwata kaudu wõis Gzerny tungida oma merealusesse linna, kus kõik warad kokku olid kuhjatud.

Äkki näis muude, nagu näeksin ma keset tumedat merd mingi warju. Ma ei suutnud aru saada, mis see on, kas, wõib olla, ainult mõni pilwewari taewast, ja jäin kahtlema.

Aegamisi lugesin kahelümneist ja siis hüüdsin ma Dollyle laulele kostwa häällega!

„Edasi, mu pois!“ Jumala nimel edasi!“ „Edasi!“ kordes Dolly ja sültas tuld-tõrwa pimedasse õõsse.

Oh, kui õige oli olnud mu aimus ja milline õige tunne oli mu pilku juhtinud! Kuid kuulipuistaja töö tekitas kiirewalguist merepinnal, filmasin ma wähemalt wiisteist paati merel! Esimese last Dolly põhja; oleks ma oma kätega ainult wiis sekundit wiimitanud, siis oleks see paat lasteliinist juba üle olnud, ja kuidas siis lood oleksid kujunenud, teab Jumal ära. Paat oleks maandunud, ja seal sees asuma wiiteisikümne rööwliiga poleks meie wist mingi tingimusel hakkama saanud.

„Edasi, edasi!“ julgustasid end wastastikku merirööwliid. „Neid on ju ainult, wähesed. Ainult edasi, edasi julgesti!“

Mäletan hädawaewalt veel sündmust, mis nüüd järgnesid.

Kui hullumeelne põmmutasin ma wahetpidamata nähtawale ilmuwaid paate. Kõik mu kormal lamawad püksid olin tühjaks lastnud, ja keset seda põrguldõrmi tundsin enese olewat nii ühisku, nagu oleksin seisnud keset rohilaant.

Ma ei kuulinud kuulide sissinat, ei teinud wälja kuulirahest, mis meie peale maha sadas, waid põmmutasin ainult edasi, niikaua kui veel lastemoona jatkus.

Ja aegamisi, sel määral kuidas meriröövlite jõuetu wiha lähenes oma haripunktile, kui nad ütsikult ja paarikaupa mõrjulalitu kuuli saagi s pidid langema, kui wajuwatest ja ümberwaisatud paatidest ei kolinud enam metist kättemaksuhüüd, waid ainult weel ahastaw appikarjumine, kustus minus aegamisi hädaohu teadmus, ja joowastatud päästjorhu uitjust, hakkam ma naerma ja leffima.

Kuulipuistaja oli ju me'e käes, ja selle kalju wastu murdus rööwlite pöörane wiha.

„Edasi, Dolly!“ ksisendasin ma jälle. „Kra heida armu! Nii on õige, mu poe! Nii waeste merimeeste e si! Nüüd niis Nuthi eest! Nii, nii, pois! Kra ole ihnus, et kuule kofku hoiad, jõõgu see kamp neid tosinawissi kereesse!“

Ja Dolly polnudki kofsi.

Kui üks wõi te ne laeng hästi tabas, ksisendas ta terasloomuse tagant röödmu päraft, ja Peeter Blighi abti, kes ta kõrwal seisis — pööras ja teeras ta kuulpuistajat, kuidas iganes soowitaw oli.

Kuid paadid ei mõtelnudki tagfimineku peale, kuigi neist terne rida juba põhja oli wajuunud. Ja kõigist liigutustest oli näha, et nad töötawad teatud kawa põhjal.

Niipea kui nad läbi ktsa lahesuu lahse olid pääsenud, jagunesid nad neljaks rühmaks, et rahnule neljast küljest korraga kallale tungida, lootuses, ei ühel paadil oht siiski korba lähe maanduda ja seega linna kätte mõita.

„Kallale!“ kolas sajust kõrist ühe korraga, ja järgmisel silmapilgul haarasid kōik rööwolid arud pihku.

Nüüd, kus meie neid olime näinud, ei tarwitfenud nad end enam warjata.

Jgast küljest kuulfime meie aeryde taktipäraft tõstmist ja langetamist, ja nüüd lastnudki nad enam, need nadikaelad, et mitte aega wiita ja oma igakordist seisulohita üles anda.

Seda järjekindlamalt aga särtsutas meid Dolly. Päästjorhu plahwatamisel nägi ta ikka ja ikka jälle uut paati, ning järgmisel sekundil kihutas ta surmawa laengu nähtud sihis teele.

Selleqipäraft läks rööwritel korba oma kawa ofalitselt teostada. Juba arwamine, et oleme nad tagast tõrjunud, kui äkki üks kalju ääre jõudis ja meeskõnd ktsaga maale kargas.

See sändis nii äkki ja ootamata, et meil neid mustad põrgusulased ju siis kutil istusid, kui neid waewalt olime silmanud!

Kui päästihulud raputasid nad oma pilli Kataloonia nuge ning julgustasid üksteist Indiaani ktsaga kallaletungimisele. Siis tormasid nad teele, otseteed kuulipuistaja poole.

Üks wõi teine neist kuffus maha, kui ta libedale aruga laetud kaisule astus, kuid ülejäänud lähenesid meile tagasihoidmata kui or'aan, nii et ma kord juba arwasin, et kōik on lõppenud.

„Kää masina juure, Dolly! ksisendasin ma ja krigistasin tahmata hambaid.“ „Kaitse masinat wiimse hingetõmbuseni, kui sulle su elu armas on. Ja Teie, Peeter Bligh ja Seth Barter, arwitage mind!“

„Edasi! Edasi!“ ksisid mõlemad tublid mehed ja lastusid kuulipuistaja kindla warju tagant.

Peeter Bligh jõudis esimelena mõitluswäljale ja just õigel ajal, sest samal si mapilgul teris üle kaljuääre esiti hiiglasuure rööwli tugew pea. Peeter Blighil oli parajasti meel aega oma päästjorhu kord läbi õhu wibutada ja siis kogu jõuga wastu seda pealuud; kontide ragin tunnistas, et lööki kroonis edu.

Rööwolid oli arwupoo'est umbes kaksteist, ja kui meie nendega ruttu hakkama ei saa, tulewad teised pea järele, ja siis on kōik otsas.

Seda teadstme meie kōik, ja kõige kõrgema hädaohu teadus andis meile jälle tagasi meie kilmawerelisuuse ning muutis meie jõu ja wastupanu kümnefordseks.

Kõige rahulikum ja hulljulgem oli Peeter Bligh. Weel praegu pean selle mehe rahu peale mõtlema, kuidas ta isegi kõige suurema hädaohu silmapilgul oskas naljatada ja üleolew olla.

„Sa ole põrgus oma seltsimeestele efratsutajaks!“ hüüdis ta, kui esimese rööwli pea purustas, siis aga tormas ta järgmiste kallale, kes üts haawal meie kallale tulid.

Nägin ainult pimeduses wälkuwaid filmi, ksisusin oma rewolwri wõd wahelt, lasin kōik wiis padrunit peaaegu üheaegselt wälja ilma kallaletungijale wastu nägu, haarasin seejärgi mõlema käega oma päästjorust linni ja tormasin rööwlite sekka, nagu mõni metjaraiuja põltsesse laande.

Paremal- ja pahemalpool wihisesid kuuld mimumst mõõda, sellest ei teinud ma wälja; muud ei saanudki ma selles mõitluses aru, kui ainult seda, et ta Seth Barter ja Peeter Bligh töötasid kogu jõupingutusega.

See oli hirmus maadlus, kolmekesi kolmetiskümne wastu!

Kuid meid kihutas taga ahastuse tõusejõud, nii et meid isegi wist Hiina müür tagast poleks suutnud hoida!

Mina sammusin ees ja wirutasin igauhele, kes mulle wastu julges astuda, kunni jõudsin alla mere ääre. Seal pöörasin ümber ja nägin, kuidas Peeter Blighile parajasti kaks rööwli naha kallale kippusid, kuid juba kuffuski üks

neist, kui walgust rabatuna, kuna teise piff nuga ainult õhku lõikas, kui juba Peeter Blighi tugew käsi ka tema maha oli wirutanud.

„See oli ilus, Peeter!“ hüüdsin ma hõitates.

Kuid samal sekundil tabas mind, nagu wastufeks mu hõiske peale — tugew löök wastu õlgu, nii et ma waarudes maha wajusin.

Kukkudes pöörasin tahtmata ümber oma telje ja haarasin seejuures ühe inimese kõri oma sõrmede wahela. Põgistasin sõrmed nii tugewasti kokku, et isegi mu käerandmed walutasid.

Sis libiseime meie, mina ja rõõwel, kelle sel moel oma wõimusesse olin wõtnud — aegamisi mööda rahnuisid alla, kusjuures meie jalad kogu aeg kobasid peatuspunktii.

Need olid hirmsad sekundid: meie libiseime kogu aeg aegamisi edasi, ja rõõwel püüdis taskust oma nuga wälja tõmmata. Surusin ta kõri seda meeskumalt, nii et mu sõrmed peaaegu murdusid, ja kui ta lõpuks isegi enam ähtida ei suutnud — andsin tolle tugewa wopu.

Lumeda müstafutega tukkus ta merde, mina aga haarasin wiimasel simapilgul ühest rahnuist kinni ning upitasin enese, kuigi wigastatud liigetega — jälle üles.

Seega olid kaasteist rõõwolit wõidetud, ja wahpeal polnud ka Dolly laisk olnud, waid oli kõik paatid lahkest minema lupakanud.

Jällegi walitses surmawaukus ümberringi, ja lähedal ja kaugel polnud kuulda wahematki heli.

Järgmine tund polnud meil wahematki hädaohtu tarta ja seepärast heitmine kuulipuis-taja soomuskatte taha magama ja sibustime oma haawad kinni, nii hästi kui oskafime.

Mu õlg walutas, nagu oleks mu laewa ankur teda tabanud, ja üle Peeter Blighi õiglase näo woolas veri, sest rõõmi nuga oli ta otseks naha katki lõiganud; Seth Barker aga kaebas walude üle puusakontides. Ka tema oli werine, kuid tubli mees ei teinud sellest wäljagi, waid kinnitas mulle, et umbrohi ei kao.

Ja kui tagaukse juurest kapten Nepeen meile hüüdis, et tema ja ta mehed wiga pole saanud, wastafime kõil tooris:

„Meie ka mitte! Meie ka mitte!“

Lõepoolest ei tunnudki meie walu.

Mõtte juures, et rõõwolid weriste peadega foju peffime, kadus iga walutunne, nagu oleks ta käega ära pühitud.

Õlime wabad, kaugel merelgi polnud ainustki elawat hinge, ja merirõõwolid olid kadunud, nagu oleks nad pillasusse uppunud.

„Need tulewad kindlasti weel tagasi, Peeter,“ ütlesin ma järelemõttlikult, „ja nimelt weel enne päiffetõusu, arwan ma. Kui nad tahawad siin peremeest mängida, siis peab see sündima, niikaua kui weel walitses pimedus, sest päewal oleks ju iga katse asjata. Selle soomuse tagant on ju palju julgem end kaitsta, kui käätsi kokku minnes!“

„See on ka minu waade, mister Wegg,“ andis Dolly oma pipart juure. „Mehe ei pääse ialgi kääkudesse, kui meie seda sissepääsu siin kaitseme. Kuulputstajaga wõin kogu lahe oma wõimuses pidada, ja Teie kolmekesi lafete rõõwolid üffikhaamal maha, enne kui nad weel ukteni on jõudnud.“

„See Czerny on igatahes wäga tark mees,“ ütles nüüd ka Peeter Bligh sekka. „Sellest tornist wõib ta kogu oma linna kaitsta, ükskõik, mis küljest hädaoht läheneb, ja kui peaksin temaga kord kokku puutama, siis tahan talle kõige pealt tänu awaldada, et ta meile kaitse nii hästi hoolt on kannud.“

„On tuntud wanaõna, mister Bligh,“ lausus Seth Barker rahul olles, „et kes teisele auku kaewab, ise sisse langeb.“

Ma olin wäga rahul sellega, et poisid nii heas tujus olid; kes surmale naerdes oskab silma waadata, wõib oma elu peale kindel olla, sest terve armee ei kaitsets teda paremini. Tõsi on, ainult merimehed oskawad olla nii rõõmsad ja lõbusad, nagu meie seda olime sel hirmu ja õuduse õöl.

Mahwifime koduselt oma pilpe ja westime kunni hommikuni; kõnelesime wabadusest, nagu wiibifime oma laewa lael.

Et see lõbu kaua ei wõinud wäldata, oli selge.

Utti kõlas pauk, meie kõil kargasime püsti; siis saime aru, et pauk ei tulnud mere poolt, waid alt merealusest linnast.

Pöörfime näod sinnapoole, kust pauk kostnud, ja nägime seal alumisel treptastmel üht meest seiswat.

(Järgneb).

Lähemas numbris hakkab ilmuma Austria kirjaniku Hellmuth Ungerli ülihuwitaw ja põnew romaan:

„Tähtedewaheline reisibüroo“

Wõru linna ja maakonna häälekandjanna
ilmub nüüd Wõrus uus ajaleht

„Kodukäija“

„Kodukäija“ toob päewauudiseid ja sõnumeid igalt alalt
linnas ja maakonnas.

„Kodukäija's“ kuulutamine tasub ennast kümne-
kordselt.

Proowinumbrid saadetakse hinnata.

Aadress: „Kodukäija“ — Wõru.

„Romaan“ on Eesti põnewam ja tuumakam ajakiri.

„Romaan“ on waba keelelistest weidrusest ja ülmodernismist.

„Romaan“ annab äga siiski sõnaõiguse kõigile kirjanduslik-
kudele wooludele.

„Romaan“ on rahwalik ja sellepärast loeb teda ka kogu
rahwas.

„Romaan“ maksab aastas 750 marka, ¹/₂ aastas 400 mk; ¹/₄ a.
225 marka.

Talitusest tellides maksab „Romaan“ alates nr. 12 aasta
lõpuni ainult 400 marka. Rutake tellimisega.

„Romaani“ talitus,

Tallinn, Müüriwahe tän. nr. 16.

Kõige loetavam ja rahwalikum leht
saartel on

„MEIE MAA“.

Ilmub Kuresaares 2 korda nädalas.

Rohke kaastöölise arv aitab kaasa lehe sisukuse ja huwitavuse tõstmisele. Jutunurk toob head wali- tud lugemismaterjali. Peale juttude, nowellide jne. ka tuumakaid rahwalikke teadusl. töid.

Rohke lugejate hulga tõttu on

„Meie Maas“ ilmuwatel kuulutustel suur mõju.

Kuulutuste hind:

kuulutuste osas 2 marka; lehe eesosas 4 marka ja teksti keskel 5 marka millimeeter 1 veertul.

„Meie Maa“ maksab

postiga 20 marka kuus.

ga
„Meie Maa“ talitus.

Kuresaares.